

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**EVLİ BİREYLERDE PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI VE
EVLİLİK UYUMU**

Fatma Kübra KÖSE

Danışman

Dr.Öğ. Üyesi Yaşar BARUT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Temmuz, 2019

TELİF HAKKI

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Ek Madde 40 hükümleri çerçevesinde (Ek:22/2/2018-7100/10 md.) “*Lisansüstü tezler yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından gizlilik kararı alınmadıkça, bilime katkı sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından elektronik ortamda erişime açılır.*”

Araştırmacılar tezlerin tamamı veya bir bölümünü yazarın izni olmadan ticari veya mali kazanç amaçlı kullanamaz, yayımlayamaz, dağıtamaz ve kopyalayamaz. Ulusal Tez Merkezi Web Sayfasını kullanan araştırmacılar, tezlerden bilimsel etik ve atıf kuralları çerçevesinde yararlanırlar.

YAZARIN

Adı : Fatma Kübra

Soyadı : KÖSE

Bölümü : Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Evli Bireylerde Problemlı İnternet Kullanımı ve Evlilik Uyumu

İngilizce Adı : Problematic Internet Use and Marital Adjustment in Married Individuals

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Fatma Kübra KÖSE

İmza:

KABUL VE ONAY

Fatma Kübra KÖSE tarafından hazırlanan “**Evli Bireylerde Problemlü İnternet Kullanımının Evlilik Uyumuna Etkisi**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Bir öge seçin. ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı, **Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Başkan: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Bu tezin **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı, **Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: __/__/____

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)

Aileme

TEŞEKKÜRLER

Yüksek lisans öğrenimim boyunca bana katkı sağlayan başta tez danışmanım Dr. Öğ.
Üyesi Yaşar BARUT hocam olmak üzere emeği geçen tüm eğitimcilerime,

Çok küçük yaşlardan bu yana ilerlememizi ve kendimizi geliştirmemizi öğütleyen ve
bu yola çıkmamda büyük katkısı olan sevgili babama ve anneme,

Gözlerimi dünyaya açtığımdan bu yana benimle olan kıymetli aileme, bu süreçte
bana destek olan tüm arkadaşlarıma ve sevdiklerime,

Tez yazım sürecinde bana destek olan Bafra Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde
görev yapan çalışma arkadaşlarıma,

Her zaman yanımda olan ve desteğini daima hissettiğim sevgili eşim Cihad KÖSE'ye
ve hem veri toplama sürecinde hem de tez yazım sürecinde nispeten zorunlu olarak
yanımda olan ve güzel gülümsemesi ve tüm sıcaklığıyla bana daima kendimi iyi
hissettiren sevgili oğlum Mehmet Kağan'a

Sonsuz şükranlarımı sunarım.

EVLİ BİREYLERDE PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI VE EVLİLİK UYUMU

Yüksek Lisans Tezi

Fatma Kübra KÖSE

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temmuz, 2019

ÖZ

Bu araştırmanın temel amacı evli bireylerde problemlı internet kullanımının evlilik uyumuna etkisini incelemektir. Bu amaçla çalışmaya 198 (%55.8) kadın, 157 (%44.2) erkek olmak üzere toplam 355 evli birey gönüllü katılım sağlamıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği” ve “Evlilik Uyum Ölçeği” ile birlikte araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Veri analizleri nonparametrik yöntemlerden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testi ile gerçekleştirilmiş, ayrıca demografik değişkenlerin ilişki değerlendirmelerinde ise Ki-kare bağımsızlık testi kullanılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre evlilik uyumu ve problemlı internet kullanımı cinsiyete ve evlenme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Evlilik uyumu ile yaş, sosyoekonomik düzey, evlilik süresi ve çocuk sahipliği değişkenleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Problemlı internet kullanımı ile sosyoekonomik düzey, eğitim düzeyi, evlilik süresi ve çocuk sahipliği değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Problemlı internet kullanımı yaşa göre farklılaşmamaktadır. Evlilik uyumu ve problemlı internet kullanımı ölçeklerinin toplam puanları ve alt boyutlarından alınan puanlar birbirleriyle istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler içermektedir. Buna göre, evlilik uyumu ölçeği toplam puanı, anlaşma ve ilişki tarzı alt boyutları ile problemlı internet kullanımı ölçeğinin sosyal fayda alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Problemler internet kullanımı, evlilik uyumu, internet bağımlılığı

Sayfa Sayısı :

Danışman : Dr. Öğ. Üyesi Yaşar BARUT

İkinci Danışman :

PROBLEMATIC INTERNET USE AND MARITAL ADJUSTMENT IN MARRIED INDIVIDUALS

MS Thesis

Fatma Kübra KÖSE

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

July, 2019

ABSTRACT

The main purpose of this research is to analyze the effect of problematic internet use on marital adjustment in married individuals. For this purpose, 198 (55.8%) female and 157 (44.2%) male volunteers participated in the study. Research data was obtained by using “Problematic Internet Use Scale”, “Marital Adjustment Scale” and “Personal Information Form” which prepared by the researcher. Data were analyzed by non-parametric methods Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis H tests, in addition, Chi-square independence test was used to evaluate demographic variables.

According to the findings, marital adjustment and problematic internet use did not show a significant difference according to gender and marital status. Significant differences were found between marital adjustment and age, socioeconomic status, duration of marriage and child ownership. There is a significant difference between problematic internet use and socioeconomic status, education level, marriage duration and child ownership. On the other hand, there is not a significant difference between problematic internet use and age. The total scores and subscales of marriage adjustment and problematic internet use scales have statistically significant relationships with each other. Accordingly, a significant negative correlation was found between the marital adjustment scale total score, agreement and relationship style sub-dimensions and the problematic internet use scale's social benefit sub-dimension.

Key Words : problematic internet use, marital adjustment, internet addiction

Number of Pages :

Advisor : Dr. Öğ. Üyesi Yaşar BARUT

Co-advisor :

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI.....	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	III
KABUL VE ONAY	IV
TEŞEKKÜRLER	VI
ÖZ.....	VII
ABSTRACT	IX
İÇİNDEKİLER	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XIII
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
I. GİRİŞ	1
1.1 Problem	1
1.1.1 Alt Problemler.....	5
1.2 Amaç	6
1.3 Önem.....	6
1.4 Sayılılar	7
1.5 Sınırlılıklar	7
1.6 Tanımlar	7
II. İKİNCİ BÖLÜM.....	9
I. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	9
2.1 Problemlİ İnternet Kullanımı (PİK)	9
2.1.1. İnternet Bağımlılığı.....	9
2.1.2. İnternet Bağımlılığı Tanı Kriterleri	17
2.1.3. Problemlİ İnternet Kullanımı İle İlgili Araştırmalar	24
2.2 Evlilik Uyumu	29
2.2.1 Evlilik Uyumu İle İlgili Araştırmalar	35
III. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	41
II. YÖNTEM	41
3.1 Araştırma Modeli	41
3.2 Çalışma Grubu	41
3.3 Veri Toplama Araçları.....	41
3.3.1 Problemlİ İnternet Kullanımı Ölçeği (PİKÖ)	41
3.3.2 Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)	42

3.3.3 Kişisel Bilgi Formu	42
3.4 Verilerin Toplanması	42
3.5 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	43
IV. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	44
III. BULGULAR	44
V. BEŞİNCİ BÖLÜM.....	57
IV. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	57
5.1 Sonuç ve Tartışma	57
5.2 Öneriler	61
KAYNAKÇA	64
EKLER.....	70

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmanın Betimsel Verilerine İlişkin Bulgular.....	44
Tablo 2: EUÖ ve PİKÖ' ye İlişkin Betimsel Veriler	45
Tablo 3: Cinsiyet ile EUÖ ve PİKÖ ve Bu Ölçeklerin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular	46
Tablo 4: Yaş ile EUÖ ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular	47
Tablo 5: Yaş ile PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular.....	48
Tablo 6: SED ile EUÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular.....	49
Tablo 7: SED ile PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular	49
Tablo 8: Evlenme Şekli ile EUÖ ve PİKÖ ve Bu Ölçeklerin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular	50
Tablo 9: Eğitim Düzeyi ile EUÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular.....	51
Tablo 10: Eğitim Düzeyi ile PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular.....	51
Tablo 11: Evlilik Süresi ile EUÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular	53
Tablo 12: Evlilik Süresi ile PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular	53
Tablo 13: Çocuk Sahipliği ile EUÖ ve PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular ...	54
Tablo 14: PİKÖ ve Alt Boyutları ile EUÖ ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular	55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Davis'in (2001) Bilişsel Davranışçı Modeline Göre Patolojik İnternet Kullanımının Gelişimi	13
---	----

SİMGELER VE KISALTMALAR

EUÖ	Evlilikte Uyum Ölçeği
PIKÖ	Problemlİ İnternet Kullanımı Ölçeği
SED	Sosyoekonomik Düzey
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

1.1 Problem

İnternet, yakın geçmişte hayatımıza girmesine rağmen kullanım alanının genişliği, ulaşımının kolaylığı ve sunduğu çeşitli aktivite imkânlarıyla hayatımızda yer edinmesi ve kullanımının sıklığı da hızla artış göstermiştir. Teknolojinin baş döndürücü ilerlemesiyle birlikte bireyler bu hıza ayak uydurmaya çalışmış, bu durum, yararlarından faydalanmanın yanı sıra yanlış kullanımını da beraberinde getirmiş, dolayısıyla bireylerin yaşamlarında çeşitli olumsuzluklara da yol açmaya başlamıştır.

İnternet terimi, uluslararası ağ anlamına gelen **International Network** sözcüklerinden oluşturulmuş olup “ağların ağı” olarak ifade edilmektedir. İnternet, telefon hatları, uydular ve kablosuz yayın yapan araçlarla birlikte tüm dünyaya yayılmaktadır (Günüç, 2009). Bir başka tanımda internet, dünya genelinde bilgisayarların IPv4 sistemiyle bir protokol üzerinden birbirine bağlanarak bilgi, belge vb. alışverişi sağlayan bir ağ sistemi (Akbal ve Balık, 2006), ortak bir elektronik dil ve kurallar dizisidir (Çakır, 2007). Temelleri 1960’lı yıllarda Amerika’da atılan internet, dünyanın birçok farklı mekânlarında bilgisayarların birbirine bağlanması ile oluşturulan ve milyonlarca kullanıcının aynı anda veya farklı zamanlarda kullanabildiği bir iletişim ağıdır (Yalçın, 2003; Durak-Batıgün ve Kılıç, 2011). Dünyanın yaklaşık iki yüz ülkesinde, yüz binlerce özel ve resmi kuruluş, işyeri, okul ve evdeki milyonlarca bilgisayarın, kablo, telefon hattı, uydu gibi araçlarla birbirine bağlanmasından oluşmuş yeryüzünün en büyük iletişim ağı olan internet, ilk olarak ABD Savunma Bakanlığının farklı merkezlerini birbirine bağlamak için geliştirilmiştir (Varol ve Alkan, 1998).

İnternet, insanların çok kısa sürede bilgiye ulaşması ve en hızlı şekilde diğer insanlarla iletişime geçebilmesini sağlayarak insan yaşamına önemli katkılarda bulunan bir iletişim aracı (Ceyhan, 2008); akademik ve askeri kurumlar arasında araştırmayı kolaylaştırmak için tasarlanmış nötr bir cihazdır. Ancak bazı insanların

bu iletişim ortamını nasıl kullandıkları, internet bağımlılığıyla ilgili büyük bir tartışma ve heyecan uyandırmıştır. İnternetin bağımlılık yaratan kullanımı yeni ve hızla büyüyen bir olgudur (Young, 2004).

World Wide Web'in ortaya çıkışı interneti daha popüler bir duruma getirmiş, Web 2.0 sanal dünyada etkileşim olgusunun meydana gelmesini sağlamıştır. Bu sayede internet genel kullanımdan özel kullanıma doğru bir geçiş sağlamış, Web 2.0 ile kullanıcılar içerik paylaşımı imkanı kazanmış ve üretici konuma geçmiştir (Kırık, 2014; Mavnacıoğlu, 2009). Yeni içerik üretimleri bireylere özgürlük alanı tanımış, yeni ve kolay bir ifade alanı sağlamış ve hem takip edilen hem de takip eden olmak gibi sebeplerle birlikte internet kullanımı çok daha cazip hale gelmiştir.

İnternet teknolojisi ile birlikte kitle iletişimi daha özgür, daha demokratik ve interaktif hale gelmiştir. Artan katılımı birlikte oluşan bağ gittikçe büyümektedir. Bu teknolojinin herkesçe kullanılabilir olması ve her yaşa hitap etmesi, ekonomik olması ve her ilgi alanına hitap etmesi, internetin kullanımını ve gücünü arttırmaktadır (Çakır, 2007). Bireylerin gündelik birçok işini kolaylaştırmakta, eğlenme, bilgi edinme, boş zaman aktivitesi yaratma gibi oldukça çeşitli alanlarda kullanılabilen internet, bireyleri ve bireylerin oluşturduğu toplumu birçok yönden etkiler hale gelmiştir (Büyükfiliz, 2016; Özer, 2013).

Türkiye'de 1993 yılından itibaren kullanılmaya başlanan internet (Parlak, 2005), 2000'li yıllarda hızlı bir artış göstermiş, evlerde kişisel bilgisayarların girmesiyle internet kullanımı da her geçen yıl hızla artış göstermiş (Günlü, 2016) ve internet kullanım yaygınlığı ABD ve birçok Avrupa ülkelerini geride bırakmıştır (Mestçi, 2007). Türkiye İstatistik Kurumu (TUIK) verilerine göre 16-74 yaş arasındaki bireylerden, 2018 yılında düzenli olarak her gün internet kullananların oranı %97,3 iken bu oran kadınlarda %96,8 ve erkeklerde %97,6 olarak yayınlanmıştır. 2011 yılından bu yana ise genel toplamda internet kullanımı %7,8 oranında artış göstermiştir (TUIK, 2018). Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, Türkiye'de nüfusun tamamına yakını her gün interneti düzenli olarak kullanmakta ve bu oran her geçen yıl artmaktadır. İnternetin hızla yaygınlaşmasıyla birlikte bu durum bazı problemleri de beraberinde getirmektedir. İlk çocukluk döneminden yaşlılık dönemine kadar tüm yaşam dönemlerini kapsayan internet kullanımı zamanla insan hayatının büyük

bölümünde yer almaya başlamış ve faydalarının yanında zararları da baş göstermeye başlamıştır. Bunların arasında problemlerli internet kullanımı ve internet bağımlılığı, buna bağılı olarak ortaya çıkan iletişim bozuklukları ve insan ilişkilerinde yaşanan problemler, bireylerin sorumluluk ve yaşam görevlerini yerine getirmede yaşadığı erteleme davranışı gibi sorunlar insan hayatını olumsuz yönde etkilemektedir.

İnternet başında geçirilen sürenin artması ile birlikte bireye göre değışen internet kullanımı, internetin sunduğı yeni iletişim alanlarının insan üzerindeki etkisinin sorgulanmasına neden olmuştur. Bazı bireyler ihtiyaçları doğrultusunda internet kullanımını sınırlarken bazı bireylerin bu sınırlamayı yapamadığı, aşırı kullanım nedeniyle iş ve sosyal hayatlarında problem yaşadıkları gözlenmeye başlamıştır (Gönül, 2002).

Problemlerli internet kullanımı, sadece iş hayatını değıl, aile hayatını ve sosyal hayatı da olumsuz yönde etkilemektedir. İnternette uzun süre vakit geçiren birey ailesinden tepki görmemek için bu konuda yalan söyleyebilir, zamanının büyük çoğunluğunu internette harcadığı için eşi ve çocuklarıyla daha az zaman geçirmeye başlayabilir (Young, 2001). İnternet üzerinden kurulan sanal ilişkiler de aile hayatını olumsuz yönde etkileyen yanlış internet kullanımına örnek verilebilir. Sanal ilişkiler sebebiyle yanlış ilişkiler kurma, bağımlılık kazanma, başarı ve verimde düşüş yaşama gibi aileye yönelik tehditler; iletişimsizlik, aileden uzaklaşma ve yalnızlaşma, hayali bir dünya ve kimlik oluşturup burada yaşamaya başlama ve ailenin parçalanması gibi aile bütünlüğüne yönelik tehditler de söz konusu olabilmektedir (Karaca, 2007). Hukuki uzmanlar, bu bozukluğun endişe verici sayıda boşanma davası, çocuk velayet savaşı ve internet bağımlılığı tarafından başlatılan cezai davalarla birlikte etkisini gösterdiğini ifade etmektedir (Young,2001).

İnternet bağımlılığının altında yatan sebepler, duygusal zorluklar (stres, depresyon, anksiyete vb.), sorunlu durumlar veya kişisel zorluklardan (mesleki tükenmişlik, akademik sorunlar, ani işsizlik, evlilik vb.) kaçış sağlayan sanal bir ortamın varlığıdır (Young, 2004). Bunun yanında pornografik materyallere ulaşım, internetle birlikte çok daha kolay hale gelmiş ve temel dürtülerden biri olan cinselliğe ulaşma ve tatmin sağlama konusu da internet kullanımını cazip hale getirmiştir. İnternet aynı zamanda bireylere sanal kimlik imkânı sunmaktadır. Sanal kimlik ile bireyler kendileriyle

İlgili hoşlanmadıkları bazı yönlerinin gizleyebilmekte ya da sahip olmak istediği bazı özellikleri kendisinde mevcut olarak gösterme eğiliminde olabilmektedir (Ögel, 2012). Sahte kimlik, bireye sanal ortamda özgürce hareket edebilme imkânı tanıyarak problemli kullanım oranını artmasını teşvik etmektedir.

İnternet kullanımını cazip hale getiren ve günlük hayattan kaçışı sağlayan sebepler arasında en çok vurgulananlardan biri de ilişkiler. Gerçek hayattaki ilişkilerden yaşanan tatminsizlik, sanal ortamda sunulan koşulsuz kabul ya da bireylerin kendi kimliklerini gizleyerek istediği bir sosyal ortama dâhil olması bu başlık altında sayılabilir. Bu durumlar sosyal medyanın sunduğu imkânlarla internet kullanımını artıran sebepler arasında sayılabilir. Bu kapsamda Mavnacıoğlu (2009, s. 64), sosyal medyanın temel özelliklerini aşağıdaki başlıklarla sıralamıştır:

- Zaman ve mekân sınırlaması olmadan, paylaşımın ve tartışmanın esas olduğu bir internet uygulamaları zinciridir.
- Bireyler, kendi ürettikleri içerikleri çok kolay bir şekilde internet ortamında ve mobil ortamda yayımlamaktadır.
- Bireyler, başka kullanıcıların içeriklerini, yorumlarını takip etmektedirler.
- Birey, sosyal medya uygulamalarında hem takip eden hem de takip edilendir.
- Temeli, kuralları belirlenmiş bir iletişime değil samimi bir sohbet mantığına dayanır.
- İçerikler detaylı incelendiğinde informel oldukları ve zamanla kullanıcılar arasında bir dedikodu zincirine dönüşebildiği görülmektedir.

Bu özellikleriyle internet ortamı ve sosyal medya bireylere özgürce fikirlerini sunabileceği, zaman ve mekân sınırlaması olmadan ulaşabileceği sanal bir sosyal ortam sunmaktadır.

Sosyal medya uygulamaları son dönemde bireyler için yeni ve farklı sosyal ortamlarda bulunma imkânı sunarak reklam, propaganda, sosyal ortamda yeniden varoluş gibi bir alanda kendini ifade yolları sunmuş ve sosyal bilimler için bu alanlar sınırsız araştırma konularının ortaya çıkmasına yol açmıştır (Ekşi ve Ümmet, 2013).

Problemlı internet kullanımının bireylerin hayatına büyük oranda etki ettiği söylenebilir. İnsan hayatında belki de en fazla iletişim ve ilişkileri etkileyen internet, yanlış kullanımıyla ve bağımlılığa yol ağmasıyla birlikte aile hayatını da olumsuz yönde etkilemektedir. Tüm bu durumlar göz önüne alınarak internet kullanımının aile hayatına yansıması merak konusu olmaktadır. Bu alışma ile de araştırılması amaçlanan problem şu şekilde ifade edilebilir: “Evli bireylerde problemlı internet kullanımı ve evlilik uyum düzeyleri çeşitli demografik değişkenler tarafından etkilenmekte midir?”

1.1.1 Alt Problemler

1. Evli bireylerin cinsiyetine göre Problemlı İnternet Kullanım leği (PİK) ile Evlilik Uyum leği (EU) ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
2. Evli bireylerin yaşlarına göre PİK ve EU ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
3. Evli bireylerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre PİK ve EU ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
4. Evli bireylerin eğitim düzeylerine göre PİK ve EU ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
5. Evli bireylerin evlenme şekline göre PİK ve EU ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
6. Evli bireylerin evlilik süresine göre PİK ve EU ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
7. Evli bireylerin ocuk sahibi olma durumuna göre PİK ve EU ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
8. Evli bireylerin PİK ve EU ve bu ölçeklerin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?

1.2 Amaç

İnternet, film izleme, müzik dinleme, sosyal ilişkiler kurma, pornografi, online oyun oynama, haber, araştırma vb. birçok amaç için kullanılmakta olup her türde ilgi ve meraka yönelik içeriğe sahiptir. Bu nedenle çocukların ve gençlerin ilgisini çekerek problemlili internet kullanımı ve internet bağımlılığına yol açmakla birlikte, yetişkinler de problemlili internet kullanımı konusunda risk grubuna girmektedir.

Görev ve sorumlulukların farklılaştığı ve çeşitlilik kazandığı evlilik durumunda da yine çiftler problemlili internet kullanımı konusunda risk altında olup evliliği sağlıklı bir şekilde sürdürme konusunda problem yaşayabilmektedir. Buna rağmen yapılan araştırmalar incelendiğinde evli bireyler üzerinde problemlili internet kullanımına ilişkin çalışmaların (Bayraktutan, 2005; Candemir-Karaburç, 2017; Diba, 2017; Dikmen ve Tuncer, 2018; Mesch, 2003) sınırlı sayıda olduğu gözlenmektedir.

Araştırmada problemlili internet kullanımının evli bireylerde evlilik uyum düzeyleri ve bazı sosyo-demografik özellikleriyle ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.3 Önem

Teknolojinin hızla gelişimi ve ulaşımının kolaylığı ile birlikte günümüzde internete ulaşım oldukça kolay hale gelmiştir. Buna bağlı olarak aile fertleri sık sık internet kullanmakta ve zamanla bu kullanımlar bağımlılığa dönüşebilmektedir. İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan birçok çalışma büyük oranda ortaokul, lise ve üniversite öğrencileri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Fakat günümüzde internet artık çocuk ve gençlerle birlikte genç yetişkin, orta yaş ve ileri yaş döneminde de sıkça kullanılır hale gelmiş ve yetişkinlerde de internet kullanımı ile ilgili problemler görülmeye başlanmıştır. Buna bağlı olarak bu araştırmada çeşitli yaş gruplarından evli bireylerde problemlili internet kullanımı incelenmek istenmektedir. Bağımlılığın tüm çeşitleri insan hayatına çeşitli yönlerde zarar vermekte ve yaşam kalitesi olumsuz yönde etkilemektedir. İnternet bağımlılığının da bireylerin hayatının fakirleşmesi, insan ilişkilerinin kısırlaşması ve ilişkilerde çeşitli problemlere yol açması muhtemeldir. Özellikle evli bireylerde eşler arası iletişim ve uyum problemleri zamanla aile içi çatışmalara ve boşanmalara sebep olabilmektedir. Bütün bu nedenler göz önüne alındığında evli bireylerde internet bağımlılığının etkileri üzerinde çalışmak önem arz etmektedir.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de boşanmalar her yıl çeşitli nedenlere dayalı olarak artış göstermektedir. 2018 yılı TÜİK verilerine göre evlilik sürelerine göre ilk beş yılda eşlerin boşanma oranı tüm boşanmaların yaklaşık %43 ünü oluşturmaktadır ve evlilik süresi arttıkça bu oran düşmektedir. Bu sebeple evliliğin ilk beş yılı kritik yıllar olarak ifade edilebilir ve ilk beş yıl eşlerin birbirlerini tanımaları ve uyumun oluşması açısından önemlidir. Yaş gruplarına göre ise boşanma oranları 30-40 yaş grubunda artış göstermektedir. Yıldırım (2004), buna ek olarak çocuklu ailelerdeki boşanma oranının çocuksuz ailelere göre daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bütün bunlar göz önüne alındığında evlilik üzerinde yapılan çalışmaların önemi artmaktadır. Evlilik uyumu ile ilgili yapılacak çalışmaların uyumlu çiftlerin artması, uyumsuzlukların nedenlerinin belirlenmesi ve çözüm üretilebilmesi açısından yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.4 Sayıtlar

Çalışmaya katılacak bireylerin, ölçek ve formlardaki bilgileri samimi olarak cevaplandıkları ve bu ölçek ve form maddelerini anlayıp cevaplandırabilecek entelektüel yapıya sahip oldukları varsayılmaktadır. Araştırmada kullanılacak ölçek ve formların bu araştırmada ölçülmek istenen amaçlara ulaşmakta yeterli oldukları da araştırmanın diğer bir varsayımıdır.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma, Samsun ilinde yaşayan ve gönüllü katılım sağlayan evli bireylerle sınırlıdır. Elde edilen veriler, kullanılan ölçek ve formlarda bulunan maddelerle sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Problemlili internet kullanımı: Bireyin, internet kullanımından kaynaklı psikososyal, aile, sağlık, akademik ve işle ilgili alanlarda işlevsellikte bozulmaya sebep olan internet kullanımınıdır (Caplan, 2002; Günüç, 2009).

İnternet bağımlılığı/Patolojik internet kullanımı: Bir kişinin interneti kullanmasını kontrol edememesinin sıkıntılı ve / veya işlevsel bozukluğa neden olduğu problemlili internet kullanımı, psikolojik literatürde 'internet bağımlılığı' ve 'patolojik internet kullanımı' olarak tanımlanmıştır (Shapira, Goldsmith, Keck, Khosla ve McElroy, 2000).

Evlilik uyumu: Birbiri ile etkileşim içinde aile ve evlilik ile ilgili konularda ortak paydada buluşabilen ve problemlerini yapıcı bir şekilde çözebilen çiftlerin evlilikleri uyumlu olarak tanımlanmaktadır (Erbek, Beştepe, Akar, Eradaımlar ve Alpkın, 2005).

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Problemlı İnternet Kullanımı (PİK)

Problemlı internet kullanımı kimi araştırmacılar tarafından “internet bağımlılığı” kavramı ile eş anlamlı kullanılmakla birlikte ayrı kavramlar olduğu da çeşitli kaynaklarda yer almaktadır. Ögel (2012), problemlı internet kullanımını kişinin hayatında sorunlar yaratabilecek düzeyde internetin kullanılması olarak tanımlamakta ve “internetin kötüye kullanımı” kavramıyla eş anlamlı olarak ifade etmektedir. İnternet bağımlılığını ise “patolojik internet kullanımı” kavramıyla açıklamaktadır. İnternetin patolojik kullanımı ile kötüye kullanımı kimi araştırmacılar tarafından ayrılrsa da DSM V kriterlerine göre internet bağımlılığı patolojik bir durum olarak ele alınmamaktadır.

Caplan (2002), “patolojik internet kullanımı”, “problemlı internet kullanımı” ve “internet bağımlılığı” terimlerini bir arada kullanarak bireyin yaşamında psikososyal, akademik veya işle ilgili alanlarda problem yaratabilecek internet kullanımı şeklinde bir tanımlamada bulunmaktadır.

İnternet kullanımının kontrol altına alınamaması beraberinde problemlı internet kullanımı kavramını ortaya çıkarmaktadır (Berber-Çelik ve Odacı, 2011). Problemlı internet kullanımı ve ilişkili çalışmalara bakıldığında, alanyazında problemlı internet kullanımı kavramı ile birlikte “patolojik internet kullanımı”, “İnternet bağımlılığı” gibi kavramların da sıklıkla birbirinin yerine ya da benzer anlamda kullanıldığı görölmektedir. Bu açıdan öncelikle internet bağımlılığı ile ilgili bilgileri gözden geçirmenin, problemlı internet kullanımı kavramının anlaşılmasında yol gösterici olacağı düşünölmektedir.

2.1.1. İnternet Bağımlılığı

Bağımlılık, genellikle bir kişi ile bir uyarın (genellikle bir madde) arasındaki fizyolojik bağımlılığı ifade eder (Davis, 2001), edinildikten sonra üzücü ve olumsuz sonuçlara yol açmasına rağmen sona erdirmesi güç, öğrenilmiş alışkanlıklardır

(DiClemente, 2016) ve akla ilk gelen bağımlılık grubu çeşitli uyarıcı etkisi bulunan maddelere (örn. Eroin, kokain, esrar vb.) olan bağımlılıktır. Bu tür bağımlılıklarda kullanılan maddelerin kimyasal etkisi söz konusudur. Teknolojik bağımlılıklar ise insan-makine etkileşimini içeren ve kimyasal olmayan (davranışsal) bağımlılıklar olarak tanımlanmaktadır. Bu bağımlılıklar, televizyon izlemek gibi pasif ya da bilgisayar oyunu oynamak gibi aktif şekilde görülür ve pekiştirici özellikleriyle (örneğin, ses efektleri, renk efektleri, olay sıklığı vb.) bağımlılık eğilimini teşvik edici özelliklere sahiptir (Griffiths, 1995; 1996). Bağımlılık, tedaviye dirençli ve tekrarlayıcı özelliğe yüksek oranda sahip, birey ve toplumun işlevselliğini etkileme açısından da sosyal yönü olan bir problemdir (Anlı, 2016).

Bağımlılıktan söz edebilmek için bireyin hem düzenli hem de bağımlı olarak davranışı gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bağımlılık terimi davranış örüntüsünün (1) zayıf özdenetim olduğunu, (2) olumsuz geri bildirim olmasına rağmen davranışın devam etmesini, (3) kişinin hayatında ve baş etme yöntemleri arasında önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte davranış, güçlü bir şekilde pekiştirilmektedir ve kişinin hayatında baskın hale gelmiştir (DiClemente, 2016). Aşırı ölçülerde alınan her madde ortak bir özellik olarak, beyindeki ödül dizgesini doğrudan etkinleştirir, dolayısıyla davranışların pekişmesine ve anı oluşumuna katkıda bulunur. Ödül dizgesini öyle yoğun bir biçimde etkinleştirirler ki olağan etkinlikler boşlanabilir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014). Bu pekiştireçler hem fizyolojik hem de psikolojiktir. Bütün bunlar, değişimi zor hatta bazen imkânsız hale getiren güçlü bir ödül sistemi oluşturmaktadır (DiClemente, 2016).

Bağımlılığın gelişmesinde Niyet Öncesi, Niyet ve Hazırlık aşamaları bulunur. Niyet öncesi dönem, bağımlılığın ilk aşamaları, bireyin davranışta bulunmayı düşünmediği; Niyet aşaması, bireyin davranışı düşünmeye başladığı ve davranış lehine karar verdiği; Hazırlık aşaması ise davranışı gerçekleştirmek ve sürekli hale getirmek için ilk girişimin olduğu dönemdir. Niyet öncesi dönemde birey davranışta bulunmayı düşünmediği gibi bu konuda gelen teklifleri de reddetme yetilerinin kuvvetli olduğuna güvenir. Birey çevresinde bir şekilde bağımlılık oluşturacak nesneye maruz kalmıyorsa, uyarılar güçsüzse ve koruyucu faktörler (öz denetim, öz kontrol, ebeveyn kontrolü, güçlü aile ilişkileri vb.) yoğunluktaysa niyet öncesi aşamada kalır

fakat koruyucu faktörler zayıfsa ve çok sayıda risk faktörü bulunuyorsa davranıştan kaçınmak güçtür (DiClemente, 2016).

Bağımlılık kriterleri (1) somut olarak oluşmuş, problemlili, haz veren - yani zevk veren ve pekiştirici- bir yapının gelişmesi, (2) bağımlılık yaratan fizyolojik ve psikolojik bileşenlerin varlığı ve (3) bu bileşenlerin, bu davranışı değiştirmede bireye zorluk çıkaracak biçimde birbiriyle etkileşim halinde olması olarak sayılabilir. Bağımlı davranış yapıları, düzenli olarak ve artarak tekrar eder ve bu sayede öngörülebilir olur. Bireyin öz denetimi zayıftır, olumsuz geri bildirimlere rağmen bağımlılık davranışı devam eder ve kontrol dışı görünür. Buna ek olarak, bu davranışla meşgul olmak için var olan pekiştiricilerin daha da güçlenmesi söz konusudur. Zamanla bağımlılık, kişinin hayatında baskın hale gelerek, yaşayış ve başa çıkma şeklinin ayrılmaz bir parçasına dönüşmektedir (DiClemente, 2016).

İnternet, bir yandan bireylerin birçok ihtiyacını karşılamakta ve pek çok fayda sağlamakta iken bir yandan da bağımlılığın gelişmesine neden olmaktadır (Durak-Batıgün ve Kılıç, 2011). İnternet bağımlılığı, literatüre ilk kez internet bağımlılığı (internet addiction) olarak girse de zaman içinde farklı şekillerde isimlendirilmiştir. Bunlar arasında internet bağımlılığı (internet dependency), patolojik internet kullanımı (pathological internet use), problemlili internet kullanımı (problematic internet use), aşırı internet kullanımı (excessive internet use), internet istismarı (internet abuse), internet bağımlılığı bozukluğu (internet addiction disorder) ve bireylerin çevrimiçi-çevrimdışı olma durumlarına göre bağımlılığı ifade etmek için “cyberaddiction” kavramları kullanılmaktadır (Dinç, 2010).

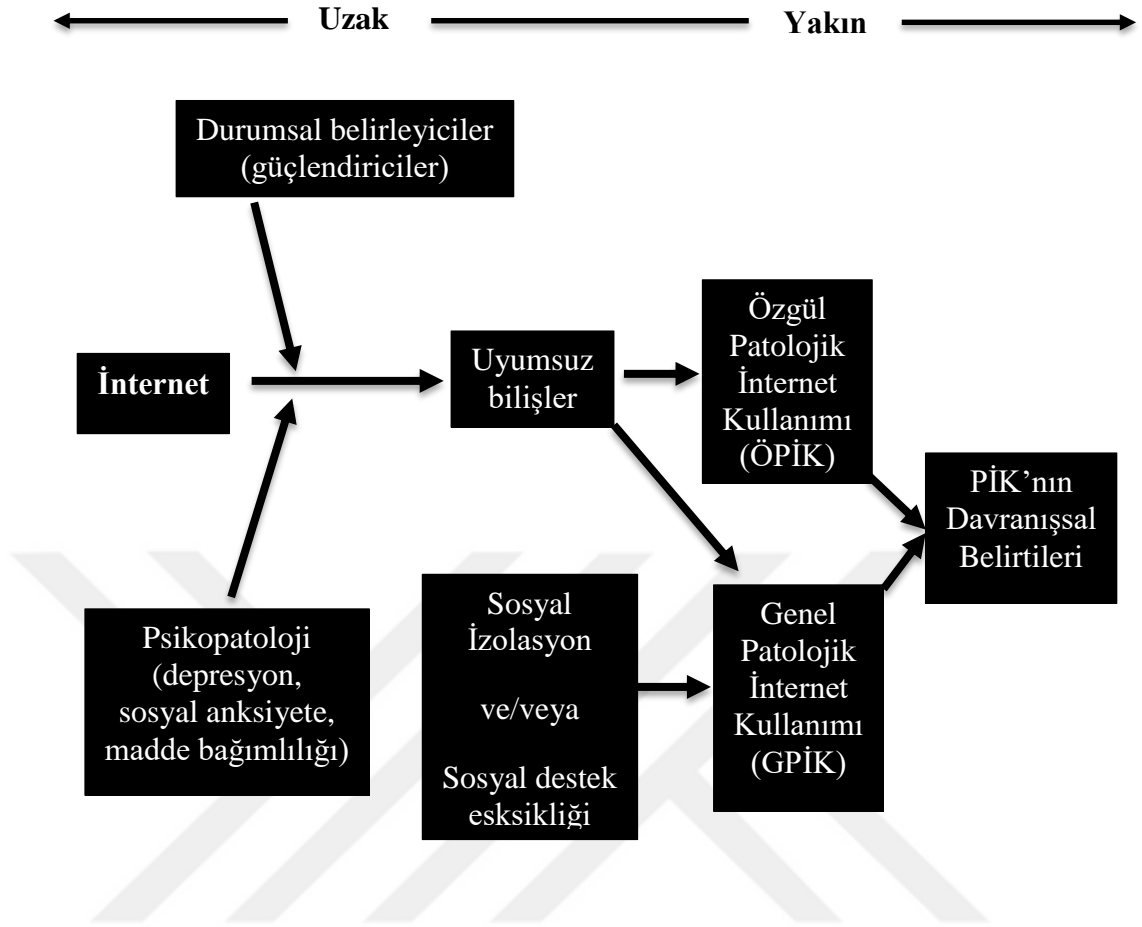
Kavramlardaki bu farklılığın sebebi, problemin kullanım süresi veya sebebinden kaynaklandığı konusundaki görüş farklarıdır. Örneğin; internet istismarı, internetin kumar, pornografi ve benzeri suç teşkil eden sebeplerle kötüye kullanılmasıdır (Davis, 2001) ve problem olup olmasını kullanım sebebi belirler. Günüş’ün (2009) belirttiğine göre, problemlili internet kullanımı, bireyin, internet kullanımından kaynaklı psikolojik, sosyolojik, okul ve işle ilgili zorluklar yaşamasıyla ilgilidir ve internet kullanımının problem olup olmaması işlevselliği bozup bozmamasına göre değişir. Aşırı internet kullanımı ise bireylerin normal ve alışılmışın dışında veya planlandığından daha uzun süre internette kalmasıdır. Bu kavrama göre de internet

kullanımının problem olup olmasını kullanım süresinin genel kullanıcıdan farklılık gösterip göstermemesi belirler. Özetle, internet kullanımı, bilişsel ve davranışsal rahatsızlıklar oluşturuyor ve bireyin yaşamını olumsuz etkiliyorsa problemdir (aktaran Dinç, 2010).

Bir kişinin interneti kullanmasını kontrol edememesinin sıkıntılı ve / veya işlevsel bozukluğa neden olduğu problemlerli internet kullanımı, psikolojik literatürde 'internet bağımlılığı' ve 'patolojik internet kullanımı' olarak tanımlanmıştır (Shapira, Goldsmith, Keck, Khosla ve McElroy, 2000). Başarısız olunan alanların telâfisi için geliştirilen bir davranış örüntüsü olabileceği ileri sürülmüştür (Gönül, 2002).

Davis (2001), bilişsel-davranışçı bir modelle internet bağımlılığını incelemiş ve iki başlık altında değerlendirmiştir (Şekil 1); Özgül patolojik internet kullanımı (ÖPİK) ve Genel patolojik internet kullanımı (GPİK). Özgül patolojik internet kullanıcıları internetin belli bir fonksiyonuna odaklanır (çevrimiçi seks, çevrimiçi açık artırma hizmetleri, çevrimiçi kumar vb.). Bu bağımlılıklar belirli tatmin edici alanları içermekte ve internetin yokluğunda da var olacağı görülmektedir. Genel patolojik kullanım ise internetin genel, çok boyutlu aşırı kullanımını içerir, belirli bir amaç olmadan, çevrimiçi zaman harcamayı da içerebilir. Aile, arkadaş veya sosyal izolasyondan kaynaklanan sosyal desteğin eksikliği genel patolojik internet kullanımına sebep olmaktadır. Genel patolojik internet kullanımı, sık sık çevrimiçi sohbet ve e-posta bağımlılığı ile ilişkilendirilir, bunun internetin sosyal yönüyle ilişkili olduğu varsayılmaktadır.

Bilişsel-davranışçı modele göre patolojik internet kullanımının sebebi stresten kaçınmadır. Patolojik internet kullanımının altında başka bir psikopatolojinin varlığı söz konusudur fakat bu tek neden değildir. İnternette ilk kez pornografiyi, çevrimiçi açık artırma, alım-satım, çevrimiçi sohbet gibi hizmetlerle ilk kez karşılaşmak patolojik internet kullanımının uzak nedenleridir. Birey bu hizmetleri ilk kez deneyimledikten sonra aynı fizyolojik reaksiyonu yaşayabilmek için daha fazla deneme ihtiyacı hisseder (Davis, 2001).

Şekil 1: Davis'in (2001) Bilişsel Davranışçı Modeline Göre Patolojik İnternet Kullanımının Gelişimi

Problemlili internet kullanımıyla karakterize olan çeşitli bilişsel ve davranışsal semptomlar bulunmaktadır. Bunlar arasında internet hakkında obsesif düşünceler, çevrimiçi faaliyetlerde azalan dürtü kontrolü, çevrimiçi kullanım konusunda suçluluk ve çevrimdışı durumdayken, çevrimiçi olduğunda kendisiyle ilgili daha olumlu hisler yaşanması sayılabilir (Caplan, 2002). Çevrimiçi bağımlılar Net olmadan hareket etmeye zorlandıklarında, “ona sahip olmalıyım”, “onsuz gidemem” ya da “ona ihtiyacım var” düşünceleriyle çekilme hissi duymaktadır (Young, 2004). Birey, kendisiyle ilgili sahip olduğu olumsuz bilişlerden kurtulmak için internetten olumlu bir geri bildirim bekleyerek kullanmaya başlar. Bireyin bu süreçte sahip olduğu olumsuz bilişler “sadece internet ortamında iyiyim”, “çevrimdışıyken değersizim fakat çevrimiçiyken bir bireyim”, “çevrimdışıyken eksikim” ve benzeri düşüncelerdir. Çevresiyle ilgili olumsuz çarpıtmalarla birlikte sahip olduğu düşünceler ise, “İnternet, bana saygı duyulan tek yer”, “Çevrimdışıyken kimse beni sevmez”,

“İnternet benim tek dostum”, “Çevrimdışıyken insanlar bana kötü davranıyor” gibi düşüncelerle birey internet kullanımını artırmakta ve sonuç olarak ya öznel ya da genel patolojik internet kullanımını ortaya çıkarmaktadır (Davis, 2001).

Problemlili internet kullanımıyla birlikte bazı fizyolojik, psikolojik ve sosyal sorunlar ortaya çıkmaktadır (Özer, 2013). Yapılan araştırmalar, internet bağımlılarının %50’sinde başka bir psikiyatrik bozukluğun eştanılı olduğunu göstermektedir. Eş tanılı psikiyatrik bozukluklar arasında en sık rastlanan bozukluklar madde kullanımı (%38), duygudurum bozukluğu (%33), anksiyete bozukluğu (%10), psikotik bozukluk (%14), depresyon veya distimidir (%25). Bu kişilerin %38’nde ise internet bağımlılığıyla birlikte bir veya daha fazla türde bağımlılığın daha olduğu ve bunlar arasında en sık kompulsif alışveriş (%19), kumar oynama (%10), piromani (%10) ve kompulsif seks bağımlılığı (%10) bulunduğu belirtilmiştir (Arısoy, 2009). Ayrıca problemlili internet kullanımı sebebiyle kliniğe başvuran bireylerde yapılan incelemeler sonucunda depresyon veya depresif belirtiler, sosyal fobi, içe kapanık ve agresif kişilik yapısı, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanılarına sahip olduğu ve ailede bağımlılığa yatkınlık gösteren bireylerin bulunmasının da internet bağımlılığını tetikleyebileceği sonucuna varılmıştır (Odabaşoğlu, Öztürk, Genç ve Pektaş, 2007). İnternet bağımlısı bir bireyde bu tip psikopatolojiler görülebileceği gibi var olan psikopatolojiler de bireyin internet bağımlısı olmasını tetikleyici etki gösterebilir (Caplan, 2002).

Bağımlılığın nedenlerine bakıldığında bu konuda birçok yaklaşımın var olduğu görülmektedir. Sosyal çevredeki kullanım, genetik faktörler, kişilik yapısı, sosyal öğrenme, koşullanma ve pekiştirme, kompulsif davranışların varlığı bunlar arasında sayılabilir (DiClemente, 2016). Bağımlılık davranışının altında yatan duygusal gerilimi azaltmaya yönelik olarak bu davranışlar devam eder ve gelecekteki davranışları pekiştiren bir ödül olarak hizmet eder (Young, 2004). İnternetin kullanımıyla ortaya çıkan sonuç olumluysa bu aktiviteyi sürdürme konusunda pekiştirme sağlanmış olur. Kişi ilk deneyimindekine benzer bir doyum elde edebilmek için aktiviteyi daha sık yapmaya koşullanır. Bu edimsel koşullanma, kişi benzer fizyolojik etkiyi elde etmek için yeni teknolojiler buluncaya kadar sürer ve ikincil pekiştireçler de bu süreci destekler. İkincil pekiştireçler arasında internete bağlanan bilgisayarın sesi, klavyede yazarken oluşan dokunma duyusu, odanın

kokusu gibi uyarılar sayılabilir (Bozkurt, Şahin ve Zoroğlu, 2016). İnternet bağımlılığı yüksek olan kişiler interneti gün içerisinde daha uzun süre ve daha çok iletişim amaçlı kullanmakta ve yaşam doyumları düşük bireyler, bağımlılık oranı düşük kişiler ise özdenetimi daha yüksek olan kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır (Durak-Batıgün ve Kılıç, 2011).

Bağımlılık internetin kendisine değil, içeriğine ve sunduğu imkânlara karşı gelişmektedir (Gönül, 2002). İnternetteki bağımlılık nesnelere, siberseks, çevrimiçi oyunlar, çevrimiçi kumar, çevrimiçi borsa ve çevrimiçi alışveriş olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat bunlar haricinde birçok farklı bağımlılık nesnesi de bulunabilmektedir.

Ev dışında meydana gelen vakaların aksine, evdeki çevrimiçi aşk ilişkisi, diğer eş yan odada otururken gerçekleşebilmektedir (Young, 2004). Siberseks, en sık görülen bağımlılık nesnesi sayılabilir. Birey bu yolla kolaylıkla pornografiye ulaşır, kimliğini gizleyerek istediği role bürünür ve canlı ve güvenli bir seks aktivitesi gerçekleştirir. Siberseks, chat odalarında iki veya daha fazla kişinin birlikte pornografik mesajlar ile mastürbasyon yapması olarak tanımlanabilir. Çevrimiçi seksin en önemli sonucu kuşkusuz evlilik problemlerini beraberinde getirmesidir. Bağımlı kişi seks aktivitesi yaşarken eşi “siber dulluk” ile karşı karşıya kalmakta ve ilişki problemleri yaşanmaktadır (Gönül, 2002). Siberseks sebebiyle çevrimiçi bağımlılık yaşayan kişilerde görülen belirtiler şöyle sıralanabilir (Young, 2004):

-Uyku düzeninin değişmesi: bir kişinin uyku alışkanlıklarının değişmesi ilk uyarı işaretlerinden biridir. Siberseks için sohbet odaları ve buluşma yerleri gece yarısına kadar hareketlenmez, dolayısıyla sadakatsiz partner etkinliğin parçası olabilmek için geç saatlere kadar ayaktadır.

-Mahremiyet için ısrarcı olur: Siber ilişkinin yaşanmasıyla birlikte genellikle bilgisayar kullanımı ile ilgili daha fazla gizlilik ihtiyacı doğar. Şifre değiştirilebilir veya çevrimiçi etkinlikler gizlenebilir.

-Diğer sorumlulukların görmezden gelinmesi: sorumlulukların yerine getirilmemesi doğrudan bir siber aşk ilişkisinin göstergesi değildir, ancak Çevrimiçi bir ilişkinin heyecanı ve yeniliği ile bir karı veya koca, bilgisayar kendi hayatına girmeden önce

hissedilen diğer ev sorumluluklarına katkıda bulunma motivasyonunu kaybedebilmektedir.

- Yalan bulguları: İnternet kullanımının nedeni hakkında yalan söyleyebilir, bilgisayar kullanımıyla ilgili yaşanan tartışmalarda birey internet kullanımını bırakacağına dair yalan söyleyebilir. Çift arasında, sadece samimiyet değil, aynı zamanda güven de kırılabilir.

- Kişilik değişimi: Bir kişi, partnerinin ruh halinin ve davranışlarının, internete bağlanmasından bu yana ne kadar değiştiğini görür ve şaşırır. Bir zamanlar sıcak ve hassas olan bir eş, soğuk ve uzak hale gelebilir, eskiden neşeli olan eş, sessizleşir ve içine kapanabilir. İnternetle bağlantılı olarak bu değişimler sorgulanacak olursa, siber ilişki yaşayan kişi sıklıkla öfkeyle inkâr etme, suçlama ve makul kılma şeklinde yanıt verir.

- Cinselliğe ilgi kaybı: Bazı çevrimiçi ilişkiler telefon seksi veya gerçek hayattaki toplantılara dönüşebilir, ancak birinin cinsel fantezilerini çevrimiçi paylaşma süreci bile cinsel ilgi kalıplarını değiştirebilir. Çevrimiçi bir sevgili ile yapılan sohbetler de mastürbasyon içeriyorsa, bu kişi aniden gerçek hayattaki bir eşle seks yapmaya daha az ilgi gösterebilir, sanal cinsel uyarılmanın yeniliğini ve heyecanını tercih eder.

- İlişkideki yatırımların azalması: Siber işlerle uğraşanların, ilişkilerine herhangi bir şekilde katılmak için daha az enerjileri olması muhtemeldir. Birlikte tatil yapmaktan heyecan duymazlar ve uzun vadeli planlar hakkında konuşmaktan kaçınırlar.

Çevrimiçi oyunlarda bireyler aynı anda çevrimiçi olarak oyun oynamakta, her başarı puan olarak bireyi yukarı taşıırken başarısızlıklar kişinin kullandığı takma ada ait olmaktadır. Ulaşımın kolay ve ücretsiz olması da bağımlılığı tetiklemektedir. Çevrimiçi kumar da benzer şekilde aynı anda internette aktif olan partner veya partnerlerle oynanabilen ulaşımı kolay bir internet faaliyeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevrimiçi borsa, borsa brokerleri haricinde bir gün içinde birçok kez borsada alışveriş yapan kişiler için bir bağımlılık nesnesidir. Birey borsa alışverişi ve borsa hakkında bilgi alışverişinde bulunmak üzere saatlerce internette kalabilir. Çevrimiçi alışveriş, bireylerin internet üzerinden alış ve satış yaptığı bir internet nesnesi olarak karşımıza çıkmakta, birey hem kendi ürününü satabilmek hem de satın

alacağı ürün ile ilgili araştırmalarda bulunmak için uzun süreler internette vakit harcar (Gönül, 2002).

Sorumlulukların yerine getirilmemesi, çevrimiçi kalma süresi hakkında yalan söyleme, uyku düzeninin bozulması, kişilik değişimi ve ilişkilerin bozulması gibi sebepler diğer bağımlılık nesnelere yönelik olarak da gerçekleşmektedir. Birey benzeri problemleri çevrimiçi oyun, kumar, sohbet ve benzeri aktivitelerde de yaşayabilmektedir. Bağımlılıkla birlikte yaşanan bu değişimler sahip olunan yeni davranış örüntüleri, internet bağımlılığın tespitinde ve tanı kriterlerinin belirlenmesinde yol gösterici olmaktadır.

2.1.2. İnternet Bağımlılığı Tanı Kriterleri

İnternet bağımlılığının klinik bir bozukluk olup olmadığı 1900'lü yıllardan beri tartışıl gelmiş, birçok araştırmanın gündeminde olmasına rağmen DSM kriterlerinde yer almamıştır. Tanı kriterlerine ihtiyaç duyulduğunu belirten bazı araştırmacılar çeşitli bağımlılık tanı kriterleri önerilerinde bulunmuştur.

Amerikan Psikiyatri Birliği (1994), bir davranışın bağımlılık olarak isimlendirilebilmesi için sahip olması gereken bazı ortak özellikleri aşağıdaki şekilde özetlemiştir (aktaran DiClement, 2016):

1. Kasıtlı ve haz verici davranışlar alışkanlık haline getirilmiş bir örüntü oluşturur.
2. Davranışlar aşırı bir hal alabilir ve ciddi problemlere yol açabilir.
3. Zamanla bu problemlili davranış örüntüleri kalıcı hale gelir.
4. Davranışların birbiriyle ilişkili psikolojik ve fizyolojik bileşenleri vardır.

Bu davranışlara bağımlı hale gelen kişiler, davranışları durdurmakta ve değiştirmekte güçlük yaşarlar. Bu özelliklerden yola çıkarak internet bağımlılığıyla ilgili çeşitli tanı kriterleri belirlenmeye çalışılmıştır. Goldberg (1996), internet bağımlılığını "İnternet Kullanım Bozukluğu" (İnternet Addiction Disorder) olarak adlandırmış ve kriterlerini şu şekilde belirlemiştir:

12 aylık bir dönemde ortaya çıkan aşağıdaki belirtilerden üç veya daha fazlasını içeren, klinik olarak belirgin bir bozulma ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı:

(I) Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans:

- A. Memnuniyete ulaşmak için İnternet'te geçirilen zamanın önemli ölçüde artması ihtiyacı
- B. Aynı miktarda devam eden internet kullanımından alınan keyifte azalma olması

(II) Aşağıdakilerden biriyle ortaya çıkan yoksunluk:

A. Karakteristik yoksunluk sendromu

1. İnternet kullanımını ağır ve uzun süreli bırakma veya azaltma.
2. Birinci ölçütü takib eden birkaç gün veya bir ay içinde aşağıdakilerden iki veya daha fazlasının görülmesi:
 - a) Psikomotor ajitasyon
 - b) Bunaltı
 - c) İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler
 - d) İnternet hakkında fantaziler ve hayal kurma
 - e) İstemli ya da istemeden yapılan tuşlara basma hareketi
3. İkinci ölçütteki semptomlar sosyal, mesleki veya bir başka alanda işlevsellikte bozulma veya sıkıntıya neden olmaktadır.

B. Yoksunluk belirtilerini hafifletmek veya bunlardan kaçınmak için internet kullanma veya benzer bir çevrimiçi hizmetten yararlanma.

- (III) İnternet genellikle daha sık olarak veya planlanandan daha uzun süreler boyunca kullanılır.
- (IV) İnternet kullanımını azaltmak ya da kontrol etmek için ısrarlı bir istek ya da başarısız çaba söz konusudur.
- (V) İnternet kullanımıyla ilgili faaliyetlerde (örneğin, internet kitaplarını satın almak, yeni WWW tarayıcılarını denemek, İnternet satıcılarını araştırmak, indirilen materyallerin dosyalarını düzenlemek) çok fazla zaman harcanır.
- (VI) İnternet kullanımı nedeniyle önemli sosyal, mesleki etkinlikler veya boş zaman faaliyetleri bırakılır veya azaltılır.
- (VII) İnternet kullanımının neden olduğu ya da şiddetlendirdiği, sürekli ya da tekrarlayan fiziksel, sosyal, mesleki ya da psikolojik bir sorun yaşadığı bilinmesine rağmen internet kullanımı devam etmektedir (uykusuzluk, evlilik problemleri, randevulara gecikme, mesleki görevlerin ihmali vb.).

Griffiths (1996), teknoloji bağımlılığını altı bileşen kapsamında değerlendirmiş ve bu altı ölçüte uyan davranışları bağımlılık olarak tanımlamıştır. Bu bileşenler; dikkat çekme (salience), duygudurum değişikliği (mood modification), tolerans, yoksunluk belirtileri (withdrawal symptoms), çatışma (conflict) ve nüksetmedir (relapse).

Dikkat çekme: Belirli bir eylem kişinin yaşamında en önemli hale gelir, ön plana çıkar. Düşüncelere (zihinsel meşguliyet ya da bilişsel çarpıtmalar), duygulara (şiddetli istek) ve davranışa (sosyalleşmiş davranış bozulmaları) hâkim olur. Örneğin, internet bağımlısı bir kişi, çevrimiçi değilken bir sonraki çevrimiçi olacağı zamanı düşünür.

Duygudurum değişikliği: bireyin çevrimiçiyken yaşadığı duygudurumunu işaret eder ve başa çıkma stratejisi olarak görülebilir. Örneğin, bu kişiler çevrimiçiyken rahatladıklarını, daha canlı olduklarını ifade edebilirler ya da saatlerce çevrimiçi kaldıklarında problemlerinden kaçma ya da kayıtsız kalmanın sakinleştirici olduğunu hissedebilirler.

Tolerans: Aynı etkiyi hissedebilmek için belirli aktivitelerin miktarındaki artış yaşama sürecidir. Bir İnternet kullanıcısının başlangıçta daha az sürede elde ettiği duygudurum değişikliğini tekrar yaşayabilmesi için internette geçirdiği süreyi arttırması buna örnektir.

Yoksunluk Belirtileri: Belirli bir eylem sürdürülemediğinde ya da aniden kesildiğinde ortaya çıkan, rahatsızlık verici duygular ya da fiziksel etkilerdir. Örneğin, bir İnternet kullanıcısı çevrimiçi olması engellendiğinde, titreme, gerginlik ve asabilik yaşayabilir.

Çatışma: Bağımlı kişi ile çevresindeki kişiler arasında yaşanabilecek çatışmalar olabildiği kişi kişinin iş ve sosyal hayatında veya ilgi alanlarında yaşadığı çatışmalarla bireyin içsel çatışmaları bu kavram dâhilindedir.

Nüksetme: Belli bir aktivitenin daha önceki örüntüleriyle tekrar oluşması eğilimidir ve uzun süreli kaçınma ya da kontrolden sonra tekrar bağımlılığın en uç düzeyine dönülmesini ifade eder.

Young (2001), tek başına internette harcanan zamana bakılarak bağımlılığın anlaşılamayacağını belirtmiş, İnternet Bağımlılığını DSM-IV'te yer alan Patolojik Kumar tanı kriterlerinden yola çıkarak 8 maddelik bir ölçek geliştirerek tanılamaya çalışmış ve bu maddelerin en az 5 tanesine evet yanıtını veren kişileri internet bağımlısı olarak adlandırmıştır (Young, 1996). Ölçekte yer alan maddeler aşağıdaki gibidir:

1. Zihninizi internet ile meşgul hissediyor musunuz (Bir önceki çevrimiçi etkinliği düşünme veya bir sonraki çevrimiçi oturumu planlama)
2. Rahatlamak amacıyla interneti daha uzun süre kullanma ihtiyacı hissediyor musunuz?
3. İnternet kullanımını kontrol etmek, kısaltmak ya da durdurmak için defalarca başarısız girişimlerde bulundunuz mu?
4. İnternet kullanımını azaltmaya veya durdurmaya çalışırken huzursuz, karamsar, depresif veya hırçın hissediyor musunuz?
5. Başlangıçta planlandandan daha uzun süre çevrimiçi kalıyor musunuz?

6. İnternet yüzünden önemli bir ilişki, iş, eğitim veya kariyer fırsatını kaybetme tehlikesi veya riski yaşadınız mı?
7. İnternete bağıllık derecenizi gizlemek için aile üyelerine, terapistlere veya başkalarına yalan söylediniz mi?
8. İnterneti problemlerden kaçmak ya da disforik bir duygudurumu hafifletmek için kullanıyor musunuz? (çaresizlik, suçluluk, endişe, depresyon duyguları)

Değerlendirme yapılırken, yalnızca gerekli olmayan bilgisayar / İnternet kullanımı (yani, iş dışı veya akademik olmayan kullanım) değerlendirilmelidir ve bireyler 6 aylık bir süre içinde soruların beşine (veya daha fazlasına) evet yanıtı verdiğinde bağımlılık mevcuttur (Young, 2004).

Beard ve Wolf (2001), Young'ın internet bağımlılığı için belirlediği tanı kriterlerindeki yeniden yorumlamış, yukarıda belirtilen 8 ölçütü iki grupta toplayarak ilk 5 kriteri internet kullanım fonksiyonelliği, diğer kriterleri ise kişilerin internet kullanımından dolayı zarara uğraması şeklinde gruplandırmışlardır (aktaran Büyükfiliz, 2016).

Beard ve Wolf'un tanı ölçütleri şu şekildedir;

Aşağıdaki ölçütlerin hepsini bireyler mutlaka daha önce deneyimlemiş olmalıdır.

1. İnternet ile ilgili zihinsel uğraş (daha önce yapılan veya bir sonraki çevrimiçi etkinlik göz önüne alarak),
2. Doyumun gerçekleştirilebilmesi için internette geçirilen süreyi arttırma ihtiyacı,
3. İnternet kullanımını kontrol etme, azaltma ve durdurmada başarısız girişimlerde bulunma,
4. İnternet kullanımını azaltma veya durdurma girişiminde bulunulduğu zaman huzursuz, sinirli, öfkeli veya bunalmış olma,
5. Belirlenen sürenin üzerinde çevrimiçi kalma.

Aşağıdakilerden en az bir tanesi bireyde görülmüş olmalı.

1. İnternet kullanımı yüzünden önemli bir ilişki, iş, mesleki veya akademik kariyer fırsatını tehlikeye sokma veya riske atma,

2. İnternet kullanımının boyutlarını saklamak için aile üyelerine, terapisteye ve ya diğerlerine yalan söyleme,
3. İnterneti sorunlardan, anksiyete, depresyon ve suçluluk gibi duygulardan kaçış yolu olarak kullanma.

Beard ve Wolf (2001), Young'dan farklı olarak, bağımlılık tanısının konulabilmesi için, ölçekteki ilk beş maddenin tümünün, son üç maddenin de en az birinin görülmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tao ve diğerleri (2010) ise internet bağımlılığı tanısıl kriterlerini semptom, işlevsellikte bozulma, süre ve dışlama kriterleri şeklinde ayırarak 4 başlıkta incelemişlerdir. Yapılan diğer sınıflandırmalardan farklı olarak problemlili kullanım süresinin de belirtilmesi dikkat çekicidir (aktaran Bozkurt ve diğerleri, 2016):

(a) Semptom kriteri

Aşağıdakilerden hepsi olmalıdır:

1. İnternetle ilgili aşırı zihinsel uğraş (bir önceki çevrimiçi aktiviteyi düşünme veya bir sonraki aktiviteyi iple çekme)
2. Çekilme belirtileri, internetin kesilmesinden birkaç gün sonra disfori, anksiyete, irritabilite veya sıkılma hissinin olması

Aşağıdakilerden en az biri (veya daha fazlasının) olması:

1. Tolerans, doyum sağlama amacıyla internet kullanımında belirgin artışın olması
2. İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli bir istek ya da başarısız çabaların olması
3. İnternet kullanımının yol açtığı devamlı veya tekrarlayıcı fiziksel veya psikolojik bir probleme rağmen aşırı kullanıma devam edilmesi
4. Kullanımın direk bir sonucu olarak internet dışındaki aktivitelere ilgi ve istek kaybı
5. İnterneti disforik duygudurumdan (örneğin çaresizlik, suçluluk, kaygı gibi) kaçmak veya rahatlamak için kullanma

(b) Dışlama kriteri: Aşırı internet kullanımı psikotik bozukluk veya bipolar I bozukluk ile daha iyi açıklanamaz.

(c) Klinik olarak önemli derecede bozulma kriteri: Önemli bir ilişki, iş, eğitimsel veya mesleki fırsatları kaybetmeyi de içerek şekilde işlevsel bozulmalar (azalmış sosyal, akademik, çalışma kapasitesi)

(d) Süre kriteri: İnternet bağımlılığı günlük en az 6 saat kullanım ile (iş/akademik amaçlı kullanım hariç) en az 3 ay sürmelidir.

Ögel (2012) ise aşağıdaki maddelerden çoğunun bulunmasını kişide internet bağımlılığının göstergesi olarak ifade etmiştir:

- İnternet kullanmayı durdurmakta zorlanmak,
- Bırakmaya niyetlense de kullanmaya devam etmek,
- Başkaları tarafında interneti daha az kullanma konusunda uyarıların olması,
- Başkalarıyla vakit geçirmek yerine internete bağlanmayı tercih etmek,
- İnternet yüzünden uykusuz kalmak,
- Çevrimiçi değilken bile internet düşünmek,
- İnternete bağlanma zamanını iple çekmek,
- İnterneti daha seyrek kullanmanın gerekliliğine inanmak,
- İnternette daha az vakit geçirmeye çabalama ve başaramamak,
- İnternete ulaşamayınca kendini rahatsız ve karamsar hissetmek,
- İnternet kullanımından kaynaklanan fiziksel rahatsızlıklar yaşamak,
- İnternete bağlanmak için işten eve gelmekte acele etmek,
- Günlük zorunlulukları internet yüzünden yerine getirememek,
- Gizli gizli internete bağlanmak,
- İnternette geçirilen zamanı başkalarından saklamak,
- Kendini mutsuz hissettiğinde internete bağlanmak,
- İnterneti üzüntüden ve olumsuz düşüncelerden kaçmak için kullanmak.

İnternet ve sosyal medyanın insan hayatındaki yeri giderek artmakta ve bağımlılık belirtileri her geçen gün daha fazla bireyde görülmeye başlamaktadır. Belirlenen kriterlere bakıldığında internet kullanımının kontrolünün sağlanamamasının yanında en çok ortaklık gösteren nokta ilişkilere yapılan vurgudur. Bağımlı birey, zamanının

büyük bölümünü internet başında geçirerek en başta ilişkilerine zarar vermektedir. Böylece ilk olarak sosyal hayatında, iş ve aile hayatında problemler baş göstermeye başlamakta ve bireyin hayatı da bu yönleriyle fakirleşmektedir.

2.1.3. Problemler İnternet Kullanımı İle İlgili Araştırmalar

2.1.3.1 Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

20-23 yaş arasında değişen 432 üniversite öğrencisinin problemler internet kullanımı ile duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada problemler internet kullanım puanları ile Duygusal Zekâ Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin internet kullanımı ortalama 6-9 saat aralığında olup %46.3 ü interneti günde 2-3 saat kullandığını ifade etmiştir. Bu kullanıcıların %58.6 sı interneti sosyal etkileşim amaçlı kullanmaktadır. Çalışmanın sonucunda cinsiyetin PİK üzerinde etkili olduğu bulunmuş, erkek öğrencilerin yalnızlık, dürtü kontrolünde güçlük, sosyal destek sağlama ve stres veren yaşantılardan kaçmak için dikkat dağıtma sebepleriyle internet kullanımlarının daha fazla olduğu görülmüştür (Ançel, Açıköz ve Yavaş-Ayhan, 2015).

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmaya göre de internet kullanım amacının bağımlılığı etkilediği belirtilmektedir. Buna göre, interneti sosyal medya ve oyun oynamak için kullanan öğrencilerin problemler internet kullanım puanları akademik faaliyetler için kullanan öğrencilere nazaran daha yüksek bulunmuştur. Erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha yüksek problemler internet kullanımı puanına sahip olduğu bulunmuştur. Yetersizlik duygusu ve akılcı olmayan inançların problemler internet kullanımını yordayıcılığının araştırıldığı çalışmada yetersizlik duygusunun ve alt boyutları olan cesaretin kırılması ve kendi değerini yadsıma değişkenleri ile akılcı olmayan inanç ölçeği alt boyutları olan onaylanma isteği, suçlama eğilimi ve mükemmeliyetçilik değişkenlerinin problemler internet kullanım düzeyini anlamlı düzeyde yordadığı ve aralarında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Aydın, 2017).

1198 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir diğer araştırmada internet bağımlılığı, kişilik özellikleri, sosyal destek ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkilerin incelendiği bir diğer araştırmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre ve üst sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin orta ve alt sosyoekonomik düzeydeki

öğrencilere göre internet bağımlılığı puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bağımlılık puanı yüksek öğrenciler günde 2.14 saat internet kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu öğrenciler interneti daha uzun süre ve daha çok iletişim amaçlı kullanmaktadırlar. Kişilik özellikleri açısından bakıldığında elde edilen bulgular, internet bağımlılığı düşük olan bireylerin özdenetimi yüksek, daha yumuşak başlı ve nörotizm puanları da anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Psikolojik belirtiler açısından bakıldığında ise internet bağımlılığı yüksek bireylerin bu değişkenin tüm alt boyutlarından aldığı puanlar anlamlı düzeyde yüksektir. Yaşam doyumu, gelecek beklentileri ve sosyal destek algılarının da daha düşük olduğu elde edilen diğer bulgular arasındadır. İnternet bağımlılığı yüksek olan bireyler interneti eğlence, etkileşim ve hoşnutluk duygularını yaşamak için daha sık kullanmaktadırlar (Durak-Batıgün ve Kılıç, 2011).

Büyükfiliz (2016), 18-25 yaş arası genç yetişkinlerde problemlili internet kullanımı ve iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Elde edilen bulgular ise şöyledir: erkeklerde problemlili internet kullanımı, kadınlara göre anlamlı düzeyde yüksektir, 18 yaş grubu bireyler, 20 ve 21 yaş grubundakilerden; 24 yaş grubundaki bireyler ise 20 yaş grubundaki bireylerden anlamlı düzeyde yüksek problemlili internet kullanımına sahiptir. Yine üst sosyoekonomik düzeydeki bireylerde, orta ve alt gruptaki bireylerden daha yüksek problemlili internet kullanımı bulunmaktadır. Anne ve babanın eğitim düzeyi ile problemlili internet kullanımı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Akademik başarı düzeyi ile problemlili internet kullanımı arasında negatif yönde yüksek ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İnternet kullanım amacına göre ise dersle ilgili araştırma yapmak için internet kullanan grup, oyun oynamak, eğlenmek, tanımadığı kişiler ile sosyal ilişki kurmak ve tanıdığı kişiler ile iletişim kurmak için kullanan gruplardan anlamlı olarak daha düşük problemlili internet kullanımı puanına sahiptir. Elde edilen diğer bir bulguya göre, algılanan iletişim beceri puanları açısından iletişim becerisi puanı çok düşük olan grup düşük olan gruba göre, düşük olan grup yüksek ve çok yüksek olan gruba göre anlamlı düzeyde daha yüksek problemlili internet kullanımına sahiptir.

Erkeklerin problemlili internet kullanım puanları kızlardan anlamlı düzeyde yüksek, sosyoekonomik düzeye bakıldığında gelir düzeyi 1850-2650 TL olan grup 0-700 TL olan gruba göre anlamlı düzeyde yüksek annesi lise mezunu olan öğrencilerin PİK

puanları, ilkokul mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek babanın eğitim durumuna göre pik puanı farklılaşmamakta. Kullanım amacına göre oyun oynamak için kullananların pik puanı ödev-ders yapmak için kullananlardan anlamlı düzeyde yüksek. Benlik saygısı ve öznel iyi ile problemlili internet kullanımı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki elde edilen diğer bulgular arasındadır (Özer, 2013).

Cengizhan (2005)'in üniversite öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada internet kullanımı 1-3 saat ve 4-6 saat olmak üzere gruplandırılmış ve bu iki grup arasında interneti daha uzun süre kullandığını (4-6 saat) ifade eden grubun kendini daha düşkün olarak ifade ettiği ortaya çıkmıştır. Elde edilen diğer bulgular öğrencilerin internet kullanımının artmasında etkili nedenler arasında evlerinde bilgisayar bulunması ve sürekli internet bağlantılarının bulunması yer almaktadır. Öğrenciler görevlerini aksattıklarını ve gereksiz kullanım nedeniyle zaman kaybettiklerini bilmelerine rağmen internet kullanımına devam ettiklerini ifade etmişlerdir.

556 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir diğer araştırmada problemlili internet kullanımı ile kendilik algısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken benlik saygısı ile arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Erkeklerde problemlili internet kullanımı kızlara göre daha fazla iken interneti eğlence ve iletişim amaçlı kullanan öğrencilerin problemlili internet kullanım puanları eğitim amaçlı kullananlara göre anlamlı düzeyde yüksek olarak bulunmuştur (Berber-Çelik ve Odacı, 2011).

Ergenlerde internet bağımlılığının yaygınlığını araştıran Doğan (2013)'in çalışmasında; erkek, 8. Sınıf öğrencisi, doğum sırasına göre 6. Sırada doğan ve sigara kullanan ergenlerin internet bağımlılığı daha yüksektir. İnterneti iki yıldan fazla kullanan, kullanım zamanına göre sabah-akşam-gece kullanan, kullanım amacına göre interneti chat yapmak için kullanan ergenlerin internet bağımlılık puanları daha yüksek bulunmuştur. İnternet kullanırken yiyecek ve içecek tüketenlerin tüketmeyenlere göre, uyku ve yemek düzenini aksatanların aksatmayanlara göre ve annesi çalışan ergenlerin çalışmayanlara göre internet bağımlılıkları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Erkeklerin internet bağımlılıkları ve genel sağlık durumlarının incelendiği çalışmada yaş ilerledikçe internet bağımlılığı düşmekte, internet kullanım süresi arttıkça bağımlılık puanları artmaktadır. Sigara içen ve gün içinde daha sık telefonla konuşan

erkeklerin bağımlılık puanları yüksek iken bu bireyler interneti daha çok chat yapma amacıyla kullanmaktadır. Elde edilen diğer bir bulgu ise internet bağımlılık puanları yüksek olan bireylerin ruhsal sağlık durumlarının kötüleştiği yönündedir (Firat, Demir, Gökalp, Başar ve Tikit, 2016).

Üniversite öğrenci üzerinde yapılan diğer bir araştırmaya göre, erkek olmak, olumsuz arkadaşlık ilişkilerine sahip olmak, yüksek sosyoekonomik düzeyde bulunmak ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, internet bağımlılık puanları arttıkça şiddet eğilim ölçeğinde alınan puanlar da artmakta iki değişken arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Babacan-Gümüş, Şıpkın, Tuna ve Keskin, 2015).

Ergenlerin günlük internet kullanım süresi ile problemlili internet kullanım düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı, eğlenmek/vakit geçirmek ve iletişim amaçlı interneti kullanan ergenlerin PİK puanları bilgi edinmek için kullananlardan anlamlı düzeyde yüksek, genel erteleme davranışı ve akademik erteleme davranışı ile PİK arasında pozitif yönde anlamlı ilişki söz konusudur. Ergenlerin %21.23'ü interneti bilgi edinme aracı olarak görmekte, %79.59'u internetin kendilerine bilgi sağladığını, %52.78'i ise internetin kendilerine zaman kaybettirdiğini düşünmektedir (Günlü, 2016).

2.1.3.2 Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Kamal ve Kamal (2018), 1324 erkek (55.9%), 1041 kadın (44.1%) toplam 2365 üniversite öğrencisiyle yaptıkları çalışmada katılımcıların düzensiz yeme tutumları ile Problemlili İnternet Kullanımının (PİK) ilişkisi incelenmiştir. 2365 öğrenciden 424'ünde (% 17.9) düzensiz yeme tutumu mevcut olup kadınlarda erkeklerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. PİK ve düzensiz yeme tutumları arasında pozitif ve orta düzeyde bir korelasyon tespit edilmiştir. Yaş değişkeni ile Faktör 1'in (İnternetin olumsuz sonuçları, Faktör 2 (sosyal fayda / sosyal rahatlık) ve Faktör 3'ün (aşırı kullanım) ortalama farkı istatistiksel olarak anlamsız; ancak toplam PİK puanları ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. PİK skorunun ortalaması erkeklerde kadınlara göre anlamlı derecede yüksektir.

Kitazawa ve diğerleri (2018), Japonya'da okuyan üniversite öğrencileri üzerinde internet bağımlılığı ve psikiyatrik semptomların ilişkisini incelemişlerdir.

Araştırmada 544'ü erkek toplam 1258 kişi katılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kadınların problemlili internet kullanım düzeyleri erkeklerden daha fazladır. İnternet kullanım süresi, DEHB eğilimi, uyku kalitesi, depresyon ve kaygı düzeyleri problemlili internet kullanımına etki eden diğer değişkenlerdir. Problemlili internet kullanımı yüksek olan bireylerin internet kullanım süreleri daha uzun, uyku kaliteleri önemli derecede düşük, DEHB eğilimleri, depresyon ve kaygı puanları ise önemli derecede yüksektir. Sonuç olarak elde edilen bulgulara göre kadınlarda, yaşı daha büyük bireylerde, düşük uyku kalitesi, DEHB eğilimi, depresyon ve anksiyete eğilimi yüksek bireylerde problemlili internet kullanım riski de fazladır.

İngiliz çocuk ve gençlerde problemlili internet kullanımı ve ruh sağlığının incelendiği araştırmada 10-16 yaş arası 1814 katılımcı ile çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre erkekler, yüksek davranış problemine sahip katılımcılar, hiperaktivite, depresif belirti puanları ve fiziksel sağlık puanları yüksek olan katılımcılar ile yüksek duygusal belirti anketi puanına sahip katılımcıların problemlili internet kullanımları da yüksektir. Yüksek davranış problemi, hiperaktivite, fiziksel sağlık problemleri, yüksek depresif belirtiler ve düşük akran problemlerine sahip katılımcılarda PİK ölçeğinin ihmal ve obsesyon alt boyutu puanları daha yüksektir. Erkeklerde ve daha küçük yaşta katılımcılarda obsesyon seviyeleri daha yüksektir. Sınır düzeyde, davranış problemleri, hiperaktivite, madde kötüye kullanımı, fiziksel sağlık ve depresyon puanları sınırda problemlili internet kullanımı ile ilişkilidir. İhmal alt boyutunda sınırda klinik aralıkta olmak ile hiperaktivite, madde kötüye kullanımı, psikosomatik sağlık, fiziksel sağlık, depresyon puanlarının da sınırda olması ve daha büyük yaş kategorisinde olmak anlamlı düzeyde ilişkilidir. Obsesyon alt boyutu için sınırda klinik aralıkta olmak ile davranış sorunları, hiperaktivite, duygusal belirti anket puanlarının yüksekliği, madde kötüye kullanımı, psikosomatik sağlık, anksiyete ve depresyon puanlarının sınırda olması ve erkek olmak ilişkilidir. Kontrol bozukluğu alt boyutunun sınır klinik aralıkta olması ile ise sadece endişe duygusunun sınır puanlarda olması etkilidir (Asam, Samara ve Terry, 2019).

Yaşları 18 ile 35 arasında değişen 786 Fransız katılımcı ile yapılan araştırmada problemlili internet kullanımı ile psikopatoloji, kişilik özellikleri, savunma ve baş etme becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Problemlili internet kullanımı yaş ile ilişkili değildir. Araştırmanın değişkenlerinden olan kişilik özellikleri A (paranoid,

şizoid ve şizotipal), B (antisosyal, borderline, histriyonik ve narsisistik), C (çekingen, bağımlı ve obsesif kompulsif) kategorilerinden oluşmaktadır. Problemlili internet kullanımı puanları yüksek olan bireylerde depresyon puanları, olgunlaşmamış savunma stilleri, uyumsuz başa çıkma stratejileri ve A-B-C kategorisi puanları yüksektir. Erkeklerde problemlili internet kullanımını B kategorisi kişilik özellikleri, olgunlaşmamış savunma stilleri, uyumsuz başa çıkma stratejileri ve depresif belirtiler belirlerken; kadınlarda B ve C kişilik özellikleri, olgunlaşmamış ve otistik fanteziler, uyumsuz başa çıkma stratejileri ve depresif belirtiler etkilemektedir (Laconi, Vigouroux, Lafuente ve Chabrol, 2017).

2.2 Evlilik Uyumu

Birbirinden farklı ilgi, istek ve ihtiyaçlara sahip iki bireyin beraberliğini içeren, toplumu etkileyen ve ondan etkilenen, bireyin gelişmesi ve kendini gerçekleştirmesinde etkili; resmi, duygusal, davranışsal ve biyolojik yönleri olan bir sistem (Ersanlı ve Kalkan, 2008; Tutarel-Kışlak 1999) olarak tanımlanan evlilik, insana özgü ilk toplumsallaşma davranışıdır (Özğürlü, 2013). Erdoğan (2007), evliliği bir kadın ve bir erkeğin karı-koca rollerini kazanarak yaşamlarını birlikte geçirmek ve yasaların koruduğu bir kurum içerisinde belirli bir statüye sahip çocuklar dünyaya getirerek nesillerini sürdürmek üzere oluşturdukları bir ilişkiler sistemi olarak tanımlamıştır. Evlilik, hukuk açısından eşler arasında meşru bir kurumdur ve bu kurumun meşruluğu; dini, medeni veya yasal olarak kabul görmeyi içermektedir (Sakarya, 2018). Farklı cinsten kadın ve erkeğin beraberliğinde biyolojik, sosyal, psikolojik ihtiyaçların ve güdülerin doyurulması amaçlanmaktadır. Biyolojik gereksinimlerin temelinde cinsel güdünün doyurulması yatmaktadır. Cinsel doyumla birlikte hem biyolojik ihtiyaçlar karşılanmakta hem de çocuk yapmak, neslinin devamını sağlamak ihtiyacı da karşılanmaktadır. Evlilikle birlikte karşılanması beklenen sosyal gereksinimler arasında birlikte güven ve dayanışma içinde olma, yalnız olmadığını bilme ve ortak bir amaca yönelme sayılabilir. Psikolojik ihtiyaçların da birçoğu evlilikle birlikte doyurulabilmektedir. İnsanın en temel duygusu olan sevilme duygusu, evlilik ilişkisi içinde doyuma ulaşabilir. Yine paylaşma, birliktelikten duyulan haz evliliğin psikolojik yönünü beslemektedir (Özğüven, 2017).

Evlilikte, iki insan mutlu olmayı amaçlayarak hayatlarını birleştirmekte ve ortak yaşamı kabul etmektedir. Bunun sağlanabilmesi için de uyumlu bir evlilikten söz etmek gerekir (Çakır, 2008). İnsan yaşamını pek çok yönüyle etkileyen evlilikte, mutluluk, problemlerin sağlıklı şekilde çözülebilmesi ve sorunların üstesinden gelinmesi, sonuç olarak uyumu yakalama ve doyuma ulaşma, evli bireyler için istenilen bir durumdur. Burada karşımıza evlilikle ilgili bazı kavramlar ortaya çıkmaktadır. Bunlar, evlilikte mutluluk, evlilik doyumu ve evlilik uyumudur. Zaman zaman bu kavramlar birbirlerinin yerine ve bazen de iç içe kullanılmakla birlikte birbirlerinden ayırıştırılmış ve ayrı ayrı tanımlanmışlardır.

Evlilikte mutluluk (marital happiness) diğer bir deyişle eşler arasındaki mutluluk, bireylerin evliliği hakkındaki doyum hissidir (Yılmaz, 2001). Evlilik uyumu, evlilik doyumu, mutluluğu, evlilik bütünlüğü kavramları evlilik ilişkisinin kalitesini tanımlamak için kullanılan kavramlardır ve evlilik kalitesi kavramının içeriğini oluşturur. Evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramları arasındaki yüksek ilişki nedeniyle bu iki kavram eş anlamlı olarak kullanılabilir. Evlilik doyumu yüksek olan çiftlerin evlilik uyumlarının da yüksek olduğu belirtilerek bu iki kavramın birbirinden farklı olmadığı ileri sürülmüştür (Erbek ve diğerleri, 2005).

Evlilik doyumu (marital satisfaction) kavramı, bireyin kendi evlilik ilişkisindeki ihtiyaçlarını karşılama derecesine dair algısı olarak tanımlanabilir (Tezer, 1996). Evlilik uyumu (marital adjustment) ise, evlilikte istek ve beklentilerin karşılanma düzeyidir (Demiray, 2006) ve evliliğin zorunlu ve gönüllü niteliklerinin bir dengeye ulaşmasıyla ilişkilidir (Tutarel-Kışlak ve Göztepe, 2012).

Evlilik uyumunun tanımı hakkında genel bir fikir birliği olmamakla (Spanier, 1972) birlikte ortak ve farklı yönleri bulunan birçok tanım yapılmıştır. Evlilik uyumu kavramının tanımlanması evlilik başarısını ölçmeye yönelik ilk ölçeklerin geliştirilme süreciyle paralellik göstermekte ve bu doğrultuda Burgess ve Cottrell (1939) tarafından yapılan tanımlama dikkati çekmektedir. Burgess ve Cottrell (1939), evlilik uyumunu bireylerin doğup büyüdüğü ailedeki mutlulukla ve çevresiyle olan ilişkileriyle ilişkilendirmiş, ortak ilgi alanları ve etkinlik paylaşımıyla güven ve şefkat paylaşımını da bu tanıma eklemiştir (aktaran Spanier, 1972). Burgess, Lock ve Thorne (1971) iyi uyumlu evliliklerin, maddi kaynakların ve diğer sorumlulukların

yönetilmesi gibi evlilikle ilgili önemli konularda anlaşmış olan eşler tarafından kurulan bir birliktelik olduğunu belirtmektedir. Yüksek uyuma sahip evli bireyler ortak amaçlar, ilgi alanları ve değerler oluşturmada, duyguların gösterilmesinde ve güvenin paylaşılmasında uyum sağlamıştır. Bu bireylerin evlilikle ilgili şikâyetleri çok azdır ya da hiç yoktur (aktaran Çelik, 2015).

Evlilik uyumu, evli çiftlerin evlilikteki başarısı ve işlevselliği olarak tanımlanan, evlilik doyumu ve mutluluğu da içeren daha genel bir kavramdır (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Uyum, bireyin kendisiyle ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Özgüven, 2017). Bu kapsamda, birbiri ile etkileşim içinde aile ve evlilik ile ilgili konularda ortak paydada buluşabilen ve problemlerini yapıcı bir şekilde çözebilen çiftlerin evlilikleri uyumlu olarak tanımlanmaktadır. Evlilik uyumu ayrıca çiftlerin birbirlerinde ve birlikteliklerinden duyduğu memnuniyet ve mutluluğu da ifade eder (Erbek ve diğerleri, 2007).

Evlilik uyumu, çatışmaları önleme veya çözme eğilimi, evlilikten ve birbirinden memnuniyet duyma, ortak çıkar ve faaliyetlerin paylaşılması ve evlilik beklentilerinin yerine getirilmesi gibi özelliklerin bir evlilikte var olmasıdır. Evlilikte uyum, karı koca arasında arkadaşlık, temel değerlerin anlaşılması, duygusal yakınlık, uzlaşma, hoşnutluk gibi faktörlere olan adaptasyondur (Locke ve Williamson, 1958).

Spanier (1972) uyumlu evlilikleri, görece çatışmadan uzak, eşleri ilgilendiren önemli konularda fikir birliğinin bulunduğu, benzer eğlence ve ilgi alanları bulunan ve birbirlerine sevgiyle yaklaşan çiftlerin olduğu evlilikler olarak tanımlamıştır. Uyumlu eşlerin, sakin bir aileden gelen, olgun, istikrarlı, uzlaşımçı ve uyumlu bireyler oldukları görülmektedir.

Evlilik uyumu, evli insanların bireysel veya birlikte evli olmaya uyum sağlama yoludur. Bu tanım evlilik uyumunun, evliliğin sürekliliğini ve uzun sürmesini belirlemede önemli faktörlerden biri olduğunu akla getirmektedir (Çelik, 2015).

Uyumun her iki eş için de değişim süreci olduğunu dile getiren Gürsoy (2004), evlilik uyumunu eşlerin birbirine evliliğin bütünlüğüne uyumlu olacak şekilde değişimleri özümstedikleri, birbirleriyle iletişim kurabildikleri, önemli alanlarda

anlaşmazlıkların aş yaşandığı ve anlaşmazlıkların her iki tarafı da memnun edecek şekilde çözümlendiği evlilikler olarak tanımlamaktadır.

Özüğurlu (2013), evlilik uyumunu ‘evlilikte bütüncül uyum’ kavramıyla açıklamış, sağlıklı ve mutlu bir evliliğin iki ayrı kişiliğin bütünleşmesiyle gerçekleştiğini ve bu bütünleşmenin de bütüncül uyum olarak tanımlandığını ifade etmiştir. Evlilik ilişkilerinde aranan, “biz benliği”dir. “biz” anlayışından güç almayan kadın ve erkek mutsuz olmaktadır. “Biz benliği”nden uzak olan her davranış, eşler arasındaki ilişki ve iletişimi zedeler. Bütüncül uyumun boyutları ise şunlardır:

1. İnsan insana ilişki kurmadaki uyum
2. Ruhsal yaşantıda uyum
3. Topluluk içinde birliktelikte uyum
4. Eşlerin varlık gösterimlerinde karşılıklı tutum ve davranışlarda uyum
5. Birbirini tamamlama ve bütünleşmede uyum ve
6. Cinsel uyum.

Johnson ve diğerleri (1986), eşler arasındaki uyumu beş boyutta incelemiş ve bu beş boyutu ‘mutluluk ve etkileşim’ birinci, ‘anlaşmazlıklar, sorunlar ve boşanma eğilimi’ ikinci boyut olmak üzere iki alt boyut altında toplamışlardır. Mutluluk, evlilik ilişkisinin genel ve özel alanlarda tatmininin sağlanması; etkileşim ise birlikte geçirilen zaman ve yapılan etkinlikler olarak tanımlanmıştır. İkinci boyutta yer alan anlaşmazlık, sözel ve fiziksel çatışma yoğunluğunu, sorunlar alt boyutu ise ilişkide sorun yaratan davranışları (alkol kullanımı, kolay incinme, küsme vb.) kapsamaktadır. Son alt boyut olan boşanma eğilimi, problem yaratan durumlarda bireylerin boşanma olasılığını düşünme gibi bilişsel süreçleri ya da eşle bu konuyu konuşma gibi davranışsal süreçleri içermektedir (aktaran Aycanoğlu ve Ünsal, 2017).

Spanier (1976), evlilik uyumunu bir süreç olarak ele almış ve bu sürece etki eden unsurları (1) Çiftler arasında sorun oluşturabilecek farklılıkların bulunması, (2) Kişilerarası gerilim ve bireysel kaygı, (3) Çiftin doyumu, (4) Çiftin birbirine olan bağlılığı ve (5) Çiftin işlevselliğinde önemli olan konularda fikir birliği şeklinde sıralamıştır.

Evlilikle birlikte kişilerin yaşamlarında birçok değişiklikler olmaktadır. Bekârlıkta var olan roller, yerini evlilikle birlikte gelen rollere bırakmaktadır. Evliliğin ilk yıllarında kurulan güçlü sosyal ilişkiler, çiftlerin evliliğe daha kolay uyum sağlamalarını ve ilişkilerinde yaşanan olumsuzluklarla baş edebilmelerini sağlamaktadır (Demiray, 2006). Uyumlu bir evliliğe bağlı olarak gelişen evlilik mutluluğu ve evlilik doyumu, insan yaşamında önemli bir rol oynamakta ve evli bireylerin psikolojik sağlığını yakından etkilemektedir. Evlilik uyumu bozulmaya başladığında bu tablo, eşler ve var ise çocuklar açısından krize ya da travmaya dönüşmektedir. Bu durum mutlu ya da mutsuz evlilik olgusunu da ortaya çıkarmaktadır. Uyumlu bir evlilik ilişkisi eşlerin evlilikten sağladığı doyumu ve evlilik mutluluğunu etkilerken, diğer değişkenlerle birlikte gittikçe zorlaşan sosyoekonomik koşullar karşısında eşlerin psikolojik sağlığını da korumaktadır (Sardoğan ve Karahan, 2005).

Evlilik uyumu, evlilik ilişkisinin sağlıklı ve mutlu bir şekilde sürdürülmesi (Kublay ve Oktan, 2015) ve eşlerin istek, beklenti ve ihtiyaçlarının karşılanma derecesiyle ilgili bir kavramdır (Demiray, 2006).

Evlilikte uyumun sağlanabilmesi için bazı ilkelere dikkat edilmesi gerekir. Saydamlık ve duyguların paylaşılması, birbirini anlamak için çaba göstermek, var olan sorunların ifade edilebilmesi, karşılıklı sevgi ve şefkate sahip olmak, hoşlanılan ve hoşlanılmayan şeylerin açıkça ifade edilmesi, karar ve sorumlulukların paylaşılması, ebeveynlerle vakit geçirmek, cinsel yaşamı canlı tutmak, çevreyle ilişkileri canlı tutmak, bütçe ile ilgili olmak bunlar arasında sayılabilir (Özgüven, 2017). Eşlerin birbirine sıcak samimi bir şekilde yaklaşması, empati kurabilmesi, sorunları ifade edip beraber çözmeye çalışmak, açık ve karşılıklı saygıya dayanan bir iletişimin varlığı ve cinsel ihtiyaçların iki tarafın da onayladığı şekilde sürdürülmesi, eşler arasında sağlıklı bir iletişim olduğunu göstermekte ve böylece var olan problemler sağlıklı bir şekilde çözülebilmekte ve evlilikte uyum sağlanabilmektedir.

Evliliğin temelinde iletişim ve etkileşim yer alır. Bu temelin canlılığı karşılıklı sözlü ve sözsüz mesajların alınıp verilmesiyle ölçülür. Eşlerin birbirine sosyal, psikolojik, cinsel birtakım beklentilerini iletebilmeleri için etkileşim içinde olmaları gerekir. Uyumlu evliliğin temel şartı sağlıklı iletişimdir (Özgüven, 2017).

Evlilik, bireysel, durumsal ve ilişkiyel birçok faktörden etkilenir. Bunlar arasında; ilişkiye yönelik algılar, iletişim şekilleri, sorun çözme becerileri, bağıllık, cinsellik, heyecan arama, sosyal anksiyete seviyesi, dindarlık ve eğitim düzeyi verilebilir. Hepsinden önce iletişim, mutlu evliliklerin önemli bir koşuludur (Polat, 2006).

İnsan sosyal bir varlıktır ve yaşamını sürdürebilmesi için çevresiyle uyum içinde olması gerekir. Çok daha özel bir ilişki yapısı olan evlilikte ise uyum, mutlu bir evlilik için bir gerekliliktir. Bireylerin sahip oldukları benzer ve farklı özellikler ile kişilik özellikleri, evlilik ilişkisinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde etkilidir (Çelik, 2015). İnsan insana iletişim temel bir ihtiyaçtır ve evlilikle birlikte bir arada bulunan eşlerin devamlı olarak birbiriyle iletişimde olma ihtiyaçları vardır. Bu sürekli iletişim sağlıklı veya çatışmalı biçimde gerçekleşir. Evlilik, iletişim ve etkileşimler sistemidir ve bu sistemin canlılığı karı-koca arasındaki sözlü ve sözsüz iletişimlerle ölçülür. Evlilik ilişkisindeki tutarlılık ve doyuruculuk evlilik yaşamını canlı tutar. İlişkinin doyurucu olması, eşler arasındaki iletişimin yeterli düzeyde, sağlıklı ve canlı olmasıyla mümkündür (Özüğurlu, 2013), bu demektir ki bireylerin sahip olduğu iletişim becerileri, evliliklerin uyumlu ya da uyumsuz olmasını belirler ve elde edilecek olan doyum ve mutluluk düzeyini etkiler (Yalçın, 2014).

Mutlu bir evliliğin ön koşullarından biri olan sağlıklı iletişim, bireylerin kendilerini kolayca ifade etmeleri ve başkaları tarafından anlaşılmaıdır. Evlilikte ise bu tanım, eşlerin birbirlerine verdikleri mesajları aynı anlamda algılamaları ve yanıtı ona göre vermeleri demektir. Kendini açma, birlikte olma, fikir alışverişi gibi davranışları içeren iletişim, evliliğin kalitesini belirler. Karı koca birbirlerine verdikleri mesajları aynı anlamda anlayıp değerlendiremiyorlarsa ilişkilerinde iletişim yetersizliği var demektir. Eşler arasındaki iletişim sorunları çözülmezse uyumlu bir evlilikten söz edilemez (Ersanlı ve Kalkan, 2008; Özüğurlu, 2013).

Karşılıklı anlaşılma, evlilikteki temel beklentidir. Eşlerin birbirlerine ruhsal, toplumsal ve cinsel beklentilerini dile getirebilmeleri için karşılıklı alışverişte bulunmaları gerekir. Bu alışverişte de “evlilik iletişimi” denir. Az veya yetersiz iletişim ise eşlerden biri sürekli mesaj verirken diğersinin cevap vermemesi ya da her iki eşin de mesaj ve cevaplarının seyrek olması demektir (Özüğurlu, 2013).

Evlilik; sosyal, psikolojik ve biyolojik birçok ihtiyacı doyurma beklentisiyle kurulmakta, fakat ömür boyu mutlu bir beraberlik için başlanılan bu birliktelikle zamanla bazı problemler ortaya çıkmaktadır. Çözilemeyen problemler ise eşler arasında uyum sorunları yaratmakta ve boşanmalara geçmişe oranla daha sık rastlanmaktadır (Aycanoğlu ve Ünsal, 2017). Bireylerin yaşamlarını etkileyen evlilik ilişkisindeki uyumun ne olduğu ve bunu etkileyen diğer unsurların belirlenmesi, yüksek boşanma oranlarının var olduğu ve bu oranın her geçen gün arttığı günümüzde büyük önem taşımaktadır (Cihan-Güngör ve İlhan, 2008).

Sağlıklı bir ilişkinin kurulması eşler arasında uyumun sağlanmasıyla mümkündür ve bu uyumu etkileyen birçok etmen vardır. Bunlar, bireylerin sahip olduğu kişilik özellikleri, yetiştiği ailenin sahip olduğu ilişki özellikleri, çevresiyle ilişkileri, psikolojik etmenler ve benzeri sosyal ve kişisel sebepler olabileceği gibi hızla meydana gelen toplumsal değişimler de toplumun en küçük birimini oluşturan evlilik kurumunu etkileyen etmenler arasındadır. Yapılan birçok çalışma, hızla gelişen teknolojik ilerlemeler ve bireylerin buna ayak uydurma isteğiyle birlikte ilişki ve iletişimlerde çeşitli problemler ve çatışmaların ortaya çıktığını göstermektedir. Bu sebeple de hızla değişen ve bireylerin aynı hızda uyum sağladığı teknolojinin evliliklere olan etkisi bu araştırmada incelenmek istenmektedir.

2.2.1 Evlilik Uyumu İle İlgili Araştırmalar

2.2.1.1 Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Demiray (2006), evlilik uyumunu demografik özelliklere göre incelemiş ve şu bulguları elde etmiştir: 22-30 yaş grubunda evlilik uyumu ve bağlılık diğer yaş gruplarına göre yüksektir, 31-41 yaş aralığında ise uyum ve bağlılık en aza inmektedir. Evlilik uyumu ilk 10 yıldan sonra azalmakta 16-20 yıl arasında ise yeniden artmaktadır. Aileleriyle görüşme sıklığını ayda ve yılda olarak belirtenlerin uyumu azalmakta, anne-babası boşanmış ya da ayrı yaşayan çiftlerin ve ebeveyni hayatta olmayan çiftlerin uyumu diğer gruptakilerden düşük olarak ifade edilmektedir.

Evlilik uyumu ile ana-baba bağlanma düzeylerinin incelendiği araştırmada, erkeklerin uyumları kadınlara göre daha yüksek, 26-34 yaş grubu 35-50 yaş grubundan daha uyumlu, lise mezunu evliler okuryazar olanlardan daha uyumlu; 7-

12 yıl evli olanlar 19 yıl ve üstü evli olanlardan daha uyumlu olarak bulunmuştur. Bağlanma düzeyi ile evlilik uyumu arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı sonucu elde edilmiştir (Çakır, 2008).

Mizah tarzları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada, çift uyum ölçeği ve alt boyutları (çift doyum, çift bağlılığı, çift anlaşması, sevgi gösterme) ile mizah tarzları ölçeği ve alt boyutları (katılımcı mizah, kendini geliştirici mizah, kendini yıkıcı mizah, saldırgan mizah) arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Sonuç olarak kadınlarda çift doyum ve çift bağlılığı ile kendini geliştirici mizah ile pozitif yönde çift doyum, çift anlaşması ve sevgi gösterme alt boyutları ile kendini yıkıcı mizah ile negatif yönde ilişki bulunurken; erkeklerde çift bağlılığı ile kendini geliştirici mizah arasında pozitif yönde, çift anlaşması ile kendini yıkıcı mizah arasında negatif yönde ilişki bulunmuş, diğer alt boyutlar ile anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Çift uyum ölçeğinden alınan toplam puanlara bakıldığında ise erkeklerde herhangi bir ilişki bulunmazken kadınlarda kendini geliştirici mizah ile genel uyum arasında pozitif; kendini yıkıcı mizah ile genel uyum arasında se negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Genel olarak evlilik uyumu ve mizah tarzları arasındaki ilişki katsayıları kadınlarda yüksektir ve erkekler evlilik uyumunda mizahı önemli bir araç olarak görmemektedir denilebilir (Cihan-Güngör ve İlhan 2008).

Polat (2006), evli bireylerin evlilik uyumu, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre erkeklerin aldatma eğilimleri kadınlardan daha fazladır. Evlilik uyumu düştükçe aldatma eğilimi yükselmekte, aldatma eğilimi yükseldikçe de çatışma eğilimi de yükselmektedir. Evlilik uyumu ile çatışma eğilimi arasında negatif yönde, sosyoekonomik düzey arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişki mevcuttur. Çatışma eğilimi ile sosyoekonomik düzey arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sosyoekonomik düzey yükseldikçe evlilik uyumu yükselmekte çatışma eğilimi düşmektedir.

Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma çözme stilleri ile ilişkisinin incelendiği çalışmada etkili olmayan aile içi iletişim ve olumsuz çatışma çözme stili ile evlilik uyumu arasında negatif, itaat çatışma çözme stili ile pozitif yönde anlamlı

bir ilişkinin olduğu; empatik eğilim, çatışma çözüme stillerinden olumlu ve geri çekilme çatışma çözüme alt boyutları ile ise anlamlı bir ilişki olmadığı bulgusu elde edilmiştir (Soylu ve Kağnıcı, 2015).

Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelendiği bir başka çalışmada Çift Doyum Ölçeği ve alt boyutları (çift doyum, çift bağlılığı, çift anlaşması, sevgi gösterme) ile Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği ve alt boyutlarının (sıklık, iletişim, doyum, kaçınma, dokunma, vajinismus, anorgazmi) ilişkilerine bakılmıştır. Sonuç olarak her iki çift için de evlilik uyumu ile cinsel doyum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki mevcuttur. Kadınlarda erkeklerden farklı olarak kaçınma, dokunma ve anorgazmi alt boyutları evlilik uyumuyla ilişkilidir. Uyum azaldıkça dokunma azalmakta, kaçınma ve anorgazmi artmaktadır. Erkeklerde ise kadınlara oranla cinsel ilişki sıklığı ile sevgi gösterme alt boyutu arasında pozitif yönde daha yüksek bir ilişki mevcuttur. Her iki çift için de bağlılıkta yaşanan bir olumsuzluk iletişim alt boyutunu da olumsuz olarak etkilemektedir (Şafak-Öztürk ve Arkar, 2014).

Evlilik uyumu ile ilgili yapılan başka bir araştırmada, öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgularda öğretim elemanlarının evlilik uyumu ile yaşam doyumları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Unvana göre profesörlerin yaşam doyumları ortalamaları araştırma görevlilerine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Girilen ders saatine göre ise 0-10 ve 11-15 saat derse giren grubun evlilik uyumları 26-30 saat derse giren gruptan anlamlı düzeyde yüksek, yaşam doyumunu açısından bakıldığında ise 0-10 saat derse giren grup 21-25 saat derse giren gruptan daha yüksek yaşam doyumuna sahiptir (Çelik ve Tümkiye, 2012).

100 kadın 100 erkek katılımcı ile gerçekleştirilen bir araştırmada evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişki incelenmiş, evlilik uyum puanları ile bağlanma biçimleri arasında bazı farklar olduğu bulunmuştur. Buna göre, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimindeki kişilerin evlilik uyum puanları, korkulu biçimde bağlanan kişilerin evlilik uyum puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir (Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2006).

Evli bireylerin problemleri internet kullanımı, evlilik uyumu, eş tükenmişliği ve temel psikolojik ihtiyaçların karşılanma düzeylerinin incelendiği araştırmada erkeklerin problemleri internet kullanım düzeyi kadınlara göre istatistiksel olarak yüksektir. Eş tükenmişliği açısından kadınlarda tükenmişlik düzeyi erkeklerden yüksek bulunmuştur. Temel psikolojik ihtiyaçların karşılanma düzeyi lise ve üniversite eğitim düzeyine sahip bireylerde daha yüksektir. Bireylerin PİKÖ ‘sosyal fayda’ alt boyutundan aldıkları puanlar, algılanan sosyoekonomik düzeyin düşük ve orta olduğu gruba göre düşük düzeyde olanlar yönünde olduğu tespit edilmiştir. Yani gelir düzeyi düşük olan ailelerde problemleri internet kullanımı daha yüksektir. Eş tükenmişliği değişkenine göre gelir düzeyi yüksek olan bireylerin eş tükenmişlikleri düşüktür, temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması açısından ‘yeterlik ihtiyacı’ alt boyutuna göre gelir düzeyi orta ve yüksek olan grubun lehine olduğu görülmektedir. Evlilik uyum ölçeği puanları ile eş tükenmişlik ölçeğinden alınan puanlar arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde evlilik uyumu arttıkça temel psikolojik ihtiyaçların karşılanma düzeyi de artmaktadır (Candemir-Karaburç, 2017).

2.2.1.2 Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Evlilik uyumuna ilişkin ilk araştırmalar evlilik başarısını sayısal verilerle ölçmeye yönelik ilk girişimde bulunan Hamilton (1929) tarafından yapılmıştır denebilir. Bu konudaki en kapsamlı çalışma ise Burgess ve Cottrell (1939) tarafından evlilik başarısını ölçen bir ölçek geliştirip uygulamasıyla gerçekleştirildi. Bu çalışma sonucunda uyumlu çiftlerin, eşleri ilgilendiren önemli konularda anlaşma sağlandığı, ortak ilgi alanları ve faaliyetlerin bulunduğu, şefkat ve güven paylaşımının bulunduğu ve yalnızlık hissini yaşamadığı bir evliliğe sahip olduğu görülmüştür. Bu faktörlerin çiftlerin önceki yaşamların benzerliği, ailesiyle olan mutluluğu ve diğer yaşam alanlarında sahip oldukları uyumla ilişkili olduğu görülmektedir (aktaran Spanier, 1972).

Dean ve Spanier (1974), 218 evli bireyle yaptıkları çalışmada, bağlılık ile evlilik uyumunun ilişkisini incelemiş ve aralarında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin varlığını tespit etmişlerdir. Kadınların uyum puanlarının erkeklerden yüksek olduğu da elde edilen bir diğer bulgudur.

Aile bağılılığı ile evlilik uyumunun incelendiğı araştırmada, 70 evli lisansüstü öğrencisiyle çalışılmıştır. Katılımcıların 24'ü erkek, 46'sı kadındır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre evlilik süresi, ocuk sayısı ve yaş ile aile bağılılığı arasında negatif yönde ilişki bulunmaktadır. Bireylerin eşlerinin eğitim durumu arttıça çiftlerin evlilik uyumu da artmaktadır. Aile bağılılığı orta derecede olan bireylerin evlilik uyumu, düşük bağılılığı olan bireylere göre; orta düzeyde aile bağılılığı olan bireylerin evlilik uyumu da yüksek düzeyde aile bağılılığı olan bireylere göre daha yüksektir. Çocukların varlığı, cinsiyet, din, meslek, eşin dini gibi sosyodemografik değişkenler ile evlilik uyumu arasında ise bir ilişki bulunmadığı elde edilen diğer bulgular arasındadır (Fışıloğlu ve Lorenzetti, 1994).

Hindistan'da evli 100 çift ile yürütölen araştırmada duygusal olgunluk ile evlilik uyumunun ilişkisi incelenmiştir. Duygusal olgunluk ölçeği toplam puanları ve tüm alt boyutlarının (duygusal dengesizlik, duygusal gerileme, sosyal uyumsuzluk, kişilik bölünmesi ve bağımsızlık eksikliği) evlilik uyumu toplam puanları ve tüm alt boyutları (fikir birliği, sevgi ifadesi, evlilik doyumunu ve bağılılık) ile negatif yönde ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Bağımsızlık eksikliği, duygusal dengesizlik, sosyal uyumsuzluk ve kişilik bölünmesi alt boyutlarının evlilik uyumunun fikir birliği alt boyutunu açıklayıcılığı oldukça yüksektir. Duygusal uyumsuzluk, duygusal gerileme ve sosyal uyumsuzluk alt boyutlarının evlilik doyumunu alt boyutu ile duygusal gerileme ve sosyal uyumsuzluk alt boyutlarının bağılılık alt boyutu ile arasında yüksek oranda ilişki bulunmaktadır. Elde edilen bulgulardan bir diğeri ise duygusal gerileme ile sevgi ifadesi arasında; duygusal dengesizlik, sosyal uyumsuzluk ve kişilik bölünmesi ile de genel evlilik uyumu puanları arasında yüksek derecede ilişkinin bulunduğu yönündedir (Rani, Singh ve Jaiswal, 2017).

Japon çiftlerde kişilik özelliklerinin evlilik uyumundaki rolünün incelendiğı çalışmada 66 evli çiftle çalışılmıştır. Çalışma, bir partnerin kişilik özelliklerinin bireyin evlilik uyumunu etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, erkeklerin ve kadınların evlilik uyumu ve alt boyutlarından aldıkları puanlar birbiri ile ilişkili bulunmuştur. Erkeğin nevrotik özelliklere sahip olması, kadının anlaşma alt boyutundan aldığı puanların düşmesine neden olmaktadır. Erkeğin anlaşma alt boyutundan aldığı puanlar kadının ilişki tarzı alt boyutu ve dışadönüklük alt boyutu puanlarıyla ilişkilidir. Çiftlerin "ilişki tarzı" puanları pozitif yönde birbirini etkilerken anlaşma

alt boyutu puanları birbirini etkilememektedir. Erkeğin nevrozizm puanı, kadının anlaşma ve ilişki tarzı alt boyutu ile olumsuz yönde ilişkilidir. Kadının dışadönüklük puanı ile erkeğin anlaşma alt boyutundan aldığı puan arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Evlilik süresi ve yaş ile kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Chan, Tanaka, Uji, Hiramura ve Shikai, 2007).

Babayan, Saeed ve Aminpour (2018), 330 orta yaş kadın katılımcıyla beden imgesi, cinsel doyum ve evlilik uyumu ile ilgili yürüttükleri araştırmada, cinsel doyum, beden imgesi ve evlilik uyumunun pozitif ve anlamlı şekilde ilişkili olduğu saptanmıştır. Hastalık ve yaş, beden imajı ile negatif yönde, cinsel doyum, cinsel ilişki sıklığı ve egzersiz ile pozitif yönde ilişkilidir. Evlilik uyumu ile cinsel doyum, beden imgesi, egzersiz, eğitim düzeyi ve aylık gelir pozitif yönde ilişkiliyken hastalık puanlarıyla negatif yönde ilişkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modelinde nicel bir araştırmadır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2016).

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Samsun ilinde yaşayan en az ilkokul mezunu evli bireyler oluşturmakta olup gönüllü katılımcılar ile çalışma grubu oluşturulmuştur. Katılımcılar kolayda örnekleme yöntemiyle araştırmaya dâhil edilmiştir. Çalışmaya, 198'i kadın 157'si erkek olmak üzere toplam 355 evli birey katılmıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

3.3.1 Problemlü İnternet Kullanımı Ölçeği (PİKÖ)

Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından üniversite öğrencilerinin problemlü internet kullanım düzeylerini ölçmek üzere geliştirilmiştir. Ölçek, “tamamen uygun”dan “hiç uygun değil”e kadar değişen aralıkta beşli derecelendirme ile yanıtlanan 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 33 ile 165 arasında değişmekte, alınan puanların yüksekliği bireylerin internet kullanımlarının sağlıksızlaştığına, onların yaşamlarını olumsuz bir biçimde etkilediğine ve internet bağımlılığı gibi bir patolojiye eğilim oluşturabileceğine işaret etmektedir (Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan, 2007).

Ölçeğin üniversite öğrencilerine ilişkin açıklayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin üç alt faktörden oluştuğunu ortaya koymuştur. Bu üç faktör, “internetin olumsuz sonuçları”, “sosyal fayda/sosyal rahatlık” ve “aşırı kullanım” olarak adlandırılmaktadır. Bu üç faktör birlikte toplam varyansın %48.96'sını açıklamıştır. Ayrıca, PİKÖ'nün ayırt edicilik geçerliği kapsamında, internette daha çok zaman geçirenlerin daha fazla problemlü internet kullanımına sahip olduğu bulunmuştur (Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan, 2007).

PİKÖ'nün güvenilirlik çalışmaları kapsamında ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı (α) .94 olarak bulunmuştur. Madde toplam puan güvenirligi katsayılarının ise .31 ile .70 arasında ($p<.001$) değiştigi bulunmuştur. Ölçeğin dört hafta ara ile elde edilen test tekrarı puanlarının korelasyonu .81 ($p<.001$); ölçeğin iki parçası arasındaki korelasyon ise .83 olarak bulunmuştur (Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan, 2007).

3.3.2 Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen Evlilikte Uyum Ölçeği-EUÖ (Marital Adjustment Test)'nin Türkçe uyarlanmasının güvenilirlik ve geçerlik çalışması Tutarel-Kışlak (1999) tarafından yapılmıştır.

Evlilikte Uyum Ölçeği, evliliğin niteliğini ölçen 15 maddelik bir ölçektir. Ölçeğin iç tutarlılık (Cronbach Alpha) katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Testin ilk yarısı ile ikinci yarısındaki puanlamalar birbirinden farklı olduğu için yarım test güvenirligi tek ve çift numaralı maddelere göre ölçülmüş ve $r=.84$ olarak hesaplanmıştır. Test-tekrar test tekniği ile güvenirligin ölçülmesi için bireylere 15 gün arayla test uygulanmış ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı .57 olup .01 düzeyde anlamlı bulunmuştur (Tutarel-Kışlak, 1999).

Ölçekten alınabilecek en düşük puan 1, en yüksek puan ise 60'tır. Puanlar uyumsuzluktan uyumluluğa doğru gitmektedir ve uyumlu ve uyumsuz evli bireylerin ayırt edilmesini sağlayan kesme noktası 43.5 puan olarak belirlenmiştir (Tutarel-Kışlak, 1999).

3.3.3 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin verilerin elde edilmesi için araştırmacı tarafından hazırlanan, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzey gibi demografik özelliklerin yer aldığı formdur.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan evli bireyler, tesadüfi örnekleme yoluyla seçilmiş ve veri toplama araçları hem yüz yüze görüşme yoluyla hem de elektronik ortamda uygulanmıştır.

Veri toplama araçları uygulanması planlanan sayıdan daha fazla olacak şekilde çoğaltılarak kullanıma hazır hale getirilmiş ayrıca elektronik ortamda da düzenlenmesi yapılmıştır. Hazırlanan veri toplama araçları bireylerin görev yaptıkları kurumlarda, aile ortamlarında ve mail adresleri aracılığıyla ulaşılarak uygulanmıştır.

Veri toplama sürecinin öncesinde katılımcılar gönüllülük ve gizlilik ilkeleri, araştırmanın amacı, verilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı ve tahmini süresi gibi konularda bilgilendirilerek samimi bir şekilde cevap vermelerinin öneminden bahsedilmiş ve katkılarından dolayı teşekkür edilmiştir.

Samsun ilinde yaşayan tüm evli bireylerin tamamına veri toplama araçlarının uygulanabilmesi ulaşılabilirlik, uygulanabilirlik ve ekonomiklik açısından uygun olmamakla birlikte mümkün olduğunca fazla bireye ulaşılmaya çalışılmıştır. Alana çıkan ölçeklerden bir kısmının geri dönmemesi, bir kısmının ise eksik veya hatalı olarak doldurulması gibi sebepler dolayısıyla kullanılamaması sonucu analizler 355 ölçek üzerinden yapılmıştır.

3.5 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarıyla elde edilen ham veriler SPSS-24 (Statistical Packet for the Social Science-24) programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Verilerin çözümlemesinde öncelikli olarak “Kişisel Bilgi Formu” ile elde edilen demografik bilgiler ile birlikte betimsel analizler yapılmıştır. Kullanılan ölçekler ve bu ölçeklerin alt boyutlarından elde edilen puanlar doğrultusunda gerekli analizler yapılmış ve sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmaya konu olan tüm ölçekler ve alt boyut puanlarına ait normal dağılım değerlendirmesi Shapiro Wilk testi ile yapılmış, tüm değişkenlerin normal dağılımlı olmadığı tespit edilmiş ($p>0,05$) olup gerekli istatistiksel analizler parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerle sonuçlandırılmıştır (Baştürk, 2010). İkili grup karşılaştırmalarında Mann-Whitney U testi, ikiden çok grup karşılaştırmalarında ise Kruskal-Wallis H testi ile sonuçlar değerlendirilmiştir. Ayrıca demografik değişkenlerin ilişki değerlendirmeleri ise Ki-kare bağımsızlık testi kullanılarak elde edilmiştir (Baykul ve Güzeller, 2016).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Bu çalışmada Evlilikte Uyum Ölçeği ve Problemlü İnternet Kullanımı Ölçeği ve bu ölçeklerin alt boyutlarının demografik değişkenlerle ilişkileri açısından bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu bağlamda çalışmaya Samsun ilinde yaşayan evli 355 kişi dâhil edilmiş, elektronik ortamda ve yüz yüze görüşme ile veriler elde edilmiştir. Elde edilen verilere ait demografik göstergelere ait bilgiler aşağıda verilmiştir:

Tablo 1: Araştırmanın Betimsel Verilerine İlişkin Bulgular

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	198	55,8
	Erkek	157	44,2
	Toplam	355	100,0
Yaş	18-25	27	7,6
	26-35	149	42,0
	36-45	99	27,9
	46-55	80	22,5
	Toplam	355	100
SED	Düşük	16	4,5
	Orta	305	85,9
	Yüksek	34	9,6
	Toplam	355	100
Eğitim Düzeyi	İlkokul	27	7,6
	Ortaokul	16	4,5
	Lise	35	9,9
	Üniversite	219	61,7
	Lisansüstü	58	16,3
	Toplam	355	100
Evlilik Şekli	Görücü Usulü	135	38,0
	Tanışarak Evlilik	220	62,0
	Toplam	355	100
	0-5 yıl	120	33,8

Evlilik Süresi	6-10 yıl	58	16,3
	11-15 yıl	50	14,1
	16-20 yıl	42	11,8
	21 yıl ve üzeri	85	23,9
	Toplam	355	100
Çocuk Sahipliği	Var	287	80,8
	Yok	68	19,2
	Toplam	355	100

Çalışma 198 evli kadın, 157 evli erkeğin yer aldığı bir katılımcı grubu ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların %55.8'i kadın, %44.2'si erkektir. Katılımcılar daha çok genç ve orta yaş kuşağında yer almaktadır. Bu bağlamda 18-35 yaş arasında 176 katılımcı varken; 36-55 yaş aralığında ise 179 katılımcı bulunmaktadır. 18-25 yaş aralığında 27 (%7.6), 26-35 yaş aralığında (%42.0), 36-45 yaş aralığında (%27.9) ve 46-55 yaş aralığında ise (%22.5) kişi bulunmaktadır.

Sosyoekonomik durum değişkeni itibariyle çalışmanın ana eksenini orta ekonomik düzey oluşturmaktadır (%85,9). Bununla beraber %4,5 i düşük; %9,6 sı ise yüksek sosyoekonomik düzeyde olan kişiler tez çalışmasında yer almıştır. Eğitim düzeyine bakıldığında çalışmaya dâhil olanların büyük bir kısmının üniversite ve lisansüstü mezunu oldukları göze çarpmaktadır (%78). Geriye kalan %22 lik kısım ise ilkokul, ortaokul ve lise mezunlarından oluşmaktadır.

Çalışmaya katılanların evlilik şekli genel itibariyle tanışarak evliliktir (%62). Geriye kalan kısım ise görücü usulü ile evlenmiştir (%38). Katılımcıların %33.8'inin evlilik süreleri 0-5 yıl arasındadır. Çalışmada evlilik süresi 6-10 yıl olanlar %16,3; 11-15 yıl olanlar %14,1; 16-20 yıl olanlar %11,8 ve 21 yıl ve üzerinde olanlar ise %23,9 unu oluşturmaktadır. Tez çalışmasına katılan evli çiftlerin %80,8 inin çocuğu varken geriye kalan %19,2 lik kısmın çocuğu bulunmamaktadır.

Tablo 2: EUÖ ve PİKÖ' ye İlişkin Betimsel Veriler

	N	Min	Max	Ortalama	Ss
Anlaşma	355	4,00	46,00	34,6394	6,53842
İlişki tarzı	355	2,00	12,00	8,8423	2,21268

EUÖ toplam	355	8,00	58,00	43,4817	8,06167
İnternet sonuç	355	17,00	85,00	25,6366	12,10198
Sosyal fayda	355	10,00	49,00	15,5803	7,07396
Aşırı kullanım	355	6,00	29,00	15,7634	5,09628
PİKÖ toplam	355	33,00	152,00	56,9803	21,42368

Tablo 2’de Evlilik Uyum Ölçeği ve Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği ile bu ölçeklerin alt boyutlarına ilişkin veriler yer almaktadır. Tabloya göre tüm katılımcıların evlilik uyum puanları 8.00 ile 58.00 puan arasında, problemlı internet kullanım puanları ise 33.00 ile 152.00 puan arasında değişmektedir. Ortalama puanlara bakıldığında katılımcıların genellikle orta düzeyde evlilik uyumuna sahip oldukları görülmektedir. Bunun yanında problemlı internet kullanımına sahip bireyler bulunmakla birlikte genel olarak katılımcıların interneti sağlıklı bir şekilde kullanabildikleri görülmektedir.

Tablo 3: Cinsiyet ile EUÖ ve PİKÖ ve Bu Ölçeklerin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	Cinsiyet	N	Ort.	Ss	p-değeri
Anlaşma	Kadın	198	34,6717	6,40656	0,948
	Erkek	157	34,5987	6,72144	
İlişki Tarzı	Kadın	198	8,6364	2,47405	0,377
	Erkek	157	9,1019	1,80521	
Evlilik Uyumu (Toplam)	Kadın	198	43,3081	8,24812	0,695
	Erkek	157	43,7006	7,84094	
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Kadın	198	24,4596	10,53907	0,249
	Erkek	157	27,1210	13,71521	
Sosyal Fayda	Kadın	198	14,9141	6,12706	0,290
	Erkek	157	16,4204	8,05440	
Aşırı Kullanım	Kadın	198	15,6616	5,47923	0,696
	Erkek	157	15,8917	4,58199	
Problemlı İnternet Kullanımı (Toplam)	Kadın	198	55,0354	19,22360	0,193
	Erkek	157	59,4331	23,74849	

*p<.05

Tablo 3’te cinsiyet değişkenine göre Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) ve alt boyutları ile Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği (PİKÖ) ve alt boyutlarından alınan puanların ortalamaları ve standart sapmalarına yer verilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre EUÖ ve PİKÖ ve alt boyutlarından alınan puanlara ilişkin veriler tabloda belirtilmiştir. Buna göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanı ve alt boyutları ile Problemlı İnternet

Kullanımı Ölçeği ve alt boyutlarının puanları için kadınlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4: Yaş ile EUÖ ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular

Boyutlar	Yaş	N	Ort.	Ss	p değeri	İkili Karşılaştırma	p değeri
Anlaşma	18-25	27	38,0000	5,33494	0,001*	18-25;36-45	0,004*
	26-35	149	35,6577	5,88490		26-35;36-45	0,022*
	36-45	99	33,2727	6,96613		46-55;18-25	0,006*
	46-55	80	33,3000	6,86654		46-55;36-45	0,040*
	Toplam	355	34,6394	6,53842			
İlişki Tarzı	18-25	27	9,6667	1,98068	0,005*	18-25;36-45	0,016*
	26-35	149	9,1007	2,03929		26-35;36-45	0,015*
	36-45	99	8,2525	2,47989			
	46-55	80	8,8125	2,10541			
	Toplam	355	8,8423	2,21268			
Evlilik Uyumu (Toplam)	18-25	27	47,6667	7,00000	0,004*	18-25;36-45	0,002*
	26-35	149	44,7584	7,28071		26-35;36-45	0,010*
	36-45	99	41,5253	8,71117		46-55;18-25	0,009*
	46-55	80	42,1125	8,11779			
Toplam	355	43,4817	8,06167				

* $p<.05$

Yukarıdaki tabloya göre evlilik uyumu ölçeği ve alt boyutları değerlendirildiğinde; anlaşma alt boyutu, ilişki tarzı alt boyutu ve evlilik uyumu toplam puanları için yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu gözlenmiştir ($p<0,05$).

Anlaşma alt boyutunda 18-25 yaş grubu, 36-45 ve 46-55 yaş gruplarından istatistiksel olarak önemli bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<0,05$). Buna göre 18-25 yaş grubu anlaşma alt boyutu puanları 36-45 ve 46-55 yaş grubundan anlamlı düzeyde yüksektir. 36-45 yaş grubu ise 26-35 ve 46-55 yaş grubundan anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre, 26-35 yaş grubu ile 46-55 yaş gruplarının anlaşma alt boyutundan aldıkları puanlar 36-45 yaş grubundan anlamlı düzeyde yüksektir.

İlişki tarzı alt boyutunda 18-25 yaş grubu ile 26-35 ve 46-55 yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$); ancak 36-45 yaş grubu ile arasında istatistiksel olarak önemli bir şekilde farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre 18-25 yaş grubunda ilişki tarzı alt boyutu puan ortalaması, 36-45 yaş grubundan anlamlı

düzeyde yüksektir. Benzer şekilde 26-45 ya grubunun bu alt boyuttan aldıkları puan ortalamaları 36-45 yaş grubunun puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Evlilik uyumu ölçeği toplam puanına göre ise yine 18-25 yaş grubu diğer tüm gruplardan istatistiksel olarak önemli bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<0,05$). Buna göre evlilik uyumu ölçeği toplam puanı 18-25 yaş grubunda yine en yüksek, 36-45 yaş grubunda ise en düşüktür. Diğer bir deyişle evlilik uyumu en yüksek olan grup 18-25 yaş grubu iken en düşük olan grup 36-45 yaş grubu olarak bulunmuştur. Bu doğrultuda 26-35 yaş grubunun evlilik uyumları 36-45 yaş grubundan, 18-25 yaş grubunun evlilik uyumları ise 36-45 ve 46-55 yaş gruplarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 5: Yaş ile PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	Yaş	N	Ortalama	Std. Sapma	p-değeri
İnternetin Olumsuz Sonuçları	18-25	27	29,5185	16,94419	0,196
	26-35	149	26,0805	11,32595	
	36-45	99	24,0505	10,71655	
	46-55	80	25,4625	13,05000	
	Toplam	355	25,6366	12,10198	
Sosyal Fayda	18-25	27	17,0000	8,10033	0,729
	26-35	149	15,3893	6,66040	
	36-45	99	15,3737	6,94378	
	46-55	80	15,7125	7,67405	
	Toplam	355	15,5803	7,07396	
Aşırı Kullanım	18-25	27	17,5926	5,58335	0,071
	26-35	149	16,3490	5,21941	
	36-45	99	15,1717	5,16472	
	46-55	80	14,7875	4,33617	
	Toplam	355	15,7634	5,09628	
Problemlı İnternet Kullanımı (Toplam)	18-25	27	64,1111	26,42163	0,202
	26-35	149	57,8188	20,19669	
	36-45	99	54,5960	20,27964	
	46-55	80	55,9625	22,92776	
	Toplam	355	56,9803	21,42368	

Tablo 5'e göre problemlı internet kullanımı ölçeği ve alt boyutlarında yaş grupları arasında ilişki olup olmadığına bakılmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6: SED ile EUÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	SED	N	Ortalama	Ss	P değeri	İkili Karşılaştırma	P değeri
Anlaşma	Düşük	16	31,5000	6,28225	0,030*	Yüksek-Düşük	0,027*
	Orta	305	34,6590	6,67343			
	Yüksek	34	35,9412	4,88623			
	Toplam	355	34,6394	6,53842			
İlişki Tarzı	Düşük	16	8,1250	2,06155	0,151		
	Orta	305	8,8459	2,22261			
	Yüksek	34	9,1471	2,17607			
	Toplam	355	8,8423	2,21268			
Evlilik Uyumu (Toplam)	Düşük	16	39,6250	7,77925	0,042*	Yüksek-Düşük	0,037*
	Orta	305	43,5049	8,18460			
	Yüksek	34	45,0882	6,53368			
	Toplam	355	43,4817	8,06167			

***p<0,05**

Tabloya göre, evlilik uyumu ölçeği (toplam) ve ‘anlaşma’ alt boyutlarında sosyoekonomik düzeyler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (*p<0,05). Hem anlaşma alt boyutunda hem de evlilik uyumu toplam puanında yüksek ve düşük sosyoekonomik düzeye sahip gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (*p<0,05). Yüksek sosyoekonomik düzeye sahip bireylerin hem anlaşma puanı hem de evlilik uyumu toplam puanı, düşük sosyoekonomik düzeye göre anlamlı düzeyde yüksektir. Ancak ‘ilişki tarzı’ alt boyutunda sosyoekonomik düzeylere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (p>0,05).

Tablo 7: SED ile PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	SED	N	Ort.	Ss	P değeri	İkili Karşılaştırma	P değeri
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Düşük	16	30,3125	16,28790	0,373		
	Orta	305	25,6328	12,21987			
	Yüksek	34	23,4706	7,71160			
	Toplam	355	25,6366	12,10198			
Sosyal Fayda	Düşük	16	18,2500	6,90411	0,005*	Yüksek-Orta	0,02*
	Orta	305	15,7967	7,30028			
	Yüksek	34	12,3824	3,12385			
Aşırı Kullanım	Toplam	355	15,5803	7,07396	0,158	Yüksek-Düşük	0,09*
	Düşük	16	15,6875	6,48813			
	Orta	305	15,9016	4,93412			
Problemliler	Yüksek	34	14,5588	5,79023			
	Toplam	355	15,7634	5,09628			
	Düşük	16	64,2500	25,23358			

İnternet Kullanımı (Toplam)	Orta Yüksek Toplam	305 34 355	57,3311 50,4118 56,9803	21,74475 14,39090 21,42368	0,125
-----------------------------	--------------------------	------------------	-------------------------------	----------------------------------	-------

***p<0,05**

Problemlı internet kullanımı ölçeği ve alt boyutları sosyoekonomik durum düzeylerine göre incelendiğinde Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği toplam puanları, ‘internetin olumsuz sonuçları’ alt boyutu ve ‘aşırı kullanım’ alt boyutunda sosyoekonomik düzeylere göre istatistiksel olarak önemli bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Sadece sosyal fayda alt boyutunda sosyoekonomik düzeyler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiş (* $p<0,05$). Sosyal fayda alt boyutunda yüksek sosyoekonomik düzeye sahip bireyler ile orta ve düşük sosyoekonomik düzeye sahip bireyler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Yüksek sosyoekonomik düzeye sahip bireylerin ‘sosyal fayda’ alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları düşük ve orta sosyoekonomik düzeye sahip bireylerin puan ortalamalarından daha düşüktür. Diğer bir ifade ile düşük ve orta sosyoekonomik düzeye sahip bireyler, sosyal fayda alt boyutu kapsamında anlamlı düzeyde yüksek problemlı internet kullanımına sahiptirler.

Tablo 8: Evlenme Şekli ile EUÖ ve PİKÖ ve Bu Ölçeklerin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	Evlenme Şekli	N	Ortalama	Ss	p-değeri
Anlaşma	Görücü usulü	135	34,3704	6,25782	0,300
	Tanışarak evlilik	220	34,8045	6,71351	
İlişki Tarzı	Görücü usulü	135	8,7481	2,15351	0,375
	Tanışarak evlilik	220	8,9000	2,25113	
Evlilik Uyumu (Toplam)	Görücü usulü	135	43,1185	7,60994	0,253
	Tanışarak evlilik	220	43,7045	8,33593	
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Görücü usulü	135	25,5704	11,75403	0,455
	Tanışarak evlilik	220	25,6773	12,33699	
Sosyal Fayda	Görücü usulü	135	15,9185	7,11426	0,358
	Tanışarak evlilik	220	15,3727	7,05731	
Aşırı Kullanım	Görücü usulü	135	15,4148	5,23391	0,349
	Tanışarak evlilik	220	15,9773	5,00998	
Problemlı İnternet Kullanımı (Toplam)	Görücü usulü	135	56,9037	21,12573	0,928
	Tanışarak evlilik	220	57,0273	21,65228	

Tablo 8'e göre hem evlilik uyumu (toplam) ve alt boyutları için hem de problemlili internet kullanımı (toplam) ve tüm alt boyutlarına ait puanlar evlenme şekline göre birbirinden istatistiksel olarak önemli bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 9: Eğitim Düzeyi ile EUÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	Ss	p-değeri
Anlaşma	İlkokul(I)	27	33,3704	6,86770	0,672
	Ortaokul(II)	16	34,6875	6,23665	
	Lise(III)	35	34,0857	6,20897	
	Üniversite(IV)	219	34,8858	6,54699	
	Lisansüstü(V)	58	34,6207	6,75597	
	Toplam	355	34,6394	6,53842	
İlişki Tarzı	İlkokul(I)	27	8,0370	2,71012	0,532
	Ortaokul(II)	16	8,8125	2,25740	
	Lise(III)	35	8,4857	2,46590	
	Üniversite(IV)	219	9,0000	2,06544	
	Lisansüstü(V)	58	8,8448	2,30028	
	Toplam	355	8,8423	2,21268	
Evlilik Uyumu (Toplam)	İlkokul(I)	27	41,4074	8,55866	0,436
	Ortaokul(II)	16	43,5000	7,81452	
	Lise(III)	35	42,5714	7,68989	
	Üniversite(IV)	219	43,8858	8,05490	
	Lisansüstü(V)	58	43,4655	8,21897	
	Toplam	355	43,4817	8,06167	

Tablo 9'a göre evlilik uyumu ölçeği (toplam) ve tüm alt boyutlarında eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 10: Eğitim Düzeyi ile PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	Ort.	Ss	p-değeri	İkili Karşılaştırma	p-değeri
İnternetin Olumsuz Sonuçları	İlkokul(I)	27	20,0741	4,93750	0,019*	I-IV	0,007
	Ortaokul(II)	16	24,7500	7,88670			
	Lise(III)	35	28,1714	16,31038			
	Üni.(IV)	219	25,5571	12,08950			
	L.üstü(V)	58	27,2414	11,95652			
	Toplam	355	25,6366	12,10198			
Sosyal Fayda	İlkokul(I)	27	13,8889	5,41603	0,106		
	Ortaokul(II)	16	17,0000	6,02218			
	Lise(III)	35	17,7143	8,49073			
	Üni.(IV)	219	15,1553	7,00220			
	L.üstü(V)	58	16,2931	7,16965			
	Toplam	355	15,5803	7,07396			
Aşırı	İlkokul(I)	27	12,1111	4,90944	0,009*	I-IV	0,012
	Ortaokul(II)	16	17,1250	5,56028			
	Lise(III)	35	15,5429	4,21721			

Kullanım	Üni.(IV)	219	15,9909	5,16249		I-V	0,006
	L.üstü(V)	58	16,3621	4,71168			
	Toplam	355	15,7634	5,09628			
Problemlİ İnternet Kullanımı (Toplam)	İlkokul(I)	27	46,0741	13,47055			
	Ortaokul(II)	16	58,8750	15,76018		I-II	0,039
	Lise(III)	35	61,4286	26,73760	0,004*	I-III	0,031
	Üni.(IV)	219	56,7032	21,45592		I-IV	0,032
	L.üstü(V)	58	59,8966	20,89967		I-V	0,003
	Toplam	355	56,9803	21,42368			

***p<0,05**

Problemlİ İnternet Kullanımı Ölçeği ve alt boyutları eğitim düzeylerine göre incelendiğinde problemlİ internet kullanımı ölçeği toplam puanları, internetin olumsuz sonuçları alt boyutu ve aşırı kullanım alt boyutunda eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir (*p<0,05). ‘sosyal fayda’ alt boyutu ile eğitim düzeyleri arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p=0,106>0,05).

İnternetin olumsuz sonuçları alt boyutunda eğitim düzeyi ilkokul ve üniversite olanlar birbirlerinden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır (*p=0,007<0,05). Üniversite mezunu bireylerin problemlİ internet kullanım puanları ilkokul mezunu olan bireylerden daha yüksektir.

Aşırı kullanım alt boyutunda eğitim düzeyi ilkokul-üniversite (*p=0,012<0,05) ve ilkokul-lisansüstü (*p=0,006<0,05) olanlar birbirlerinden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Üniversite ve lisansüstü mezunu bireylerin problemlİ internet kullanım puanları, ilkokul mezunu bireylere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Problemlİ internet kullanımı toplam puanları ile eğitim düzeyleri arasındaki ilişkiye bakacak olursak; yine ilkokul-ortaokul (*p=0,039<0,05), ilkokul-lise (*p=0,031<0,05), ilkokul-üniversite (*p=0,032<0,05), ilkokul-lisansüstü (*p=0,003<0,05) mezunu olan bireyler birbirlerinden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Buna göre ilkokul mezunu olan bireylerin problemlİ internet kullanım düzeyleri ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü mezunlarından anlamlı düzeyde düşüktür.

Tablo 11: Evlilik Süresi ile EUÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	Evlilik Süresi	N	Ort.	Ss	P değeri	İkili	
						Karşılaş.	P değeri
Anlaşma	0-5 yıl (I)	120	35,8750	5,60996	0,039*	I-III	0,001
	6-10 yıl (II)	58	35,2241	6,80568			
	11-15 yıl (III)	50	33,0400	8,95786			
	16-20 (IV)	42	33,8095	4,41305			
	21 yıl +(V)	85	33,8471	6,55109			
	Toplam	355	34,6394	6,53842			
İlişki Tarzı	0-5 yıl (I)	120	9,2833	2,09113	0,092		
	6-10 yıl (II)	58	8,7069	2,20055			
	11-15 yıl (III)	50	8,4800	2,23369			
	16-20 (IV)	42	8,7857	1,98206			
	21 yıl + (V)	85	8,5529	2,42264			
	Toplam	355	8,8423	2,21268			
Evlilik Uyumu (Toplam)	0-5 yıl (I)	120	45,1583	7,15847	0,026*	I-III	0,007
	6-10 yıl (II)	58	43,9310	8,37050			
	11-15 yıl (III)	50	41,5200	10,48661			
	16-20 (IV)	42	42,5952	5,84374			
	21 yıl +(V)	85	42,4000	8,05664			
	Toplam	355	43,4817	8,06167			

Tablo 11'e göre evlilik uyumu ölçeği (toplam) ve 'anlaşma' alt boyutu ile evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (*p<0,05). Ancak İlişki tarzı alt boyutu ile evlilik süresi arasında istatistiksel olarak önemli bir farklılık bulunmamaktadır (p>0,05).

Evlilik uyumu toplam puan ve 'anlaşma' alt boyutu ile evlilik süresi 0-5 yıl olanlar ile 11-15 yıl olanlar arasında olanlar (*p=0,001<0,05) ve evlilik süresi 0-5 yıl olanlar ile 21 yıl ve üzeri olanlar arasında (*p=0,028<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Evlilik süresi 0-5 yıl olanların evlilik uyumu toplam puanları ile 'anlaşma' alt boyutundan aldıkları puanlar, evlilik süresi 11-15 yıl ve 21 yıl ve üzeri olanların aldıkları puanlarından daha yüksektir.

Tablo 12: Evlilik Süresi ile PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	Evlilik Süresi	N	Ort.	Ss	p- değeri	İkili	
						Karşılaş.	p- değeri
İnternetin Olumsuz Sonuçları	0-5 yıl (I)	120	27,3833	13,38956	0,115		
	6-10 yıl (II)	58	26,5862	12,90048			
	11-15 yıl (III)	50	22,3400	6,43527			
	16-20 (IV)	42	26,1905	11,58897			
	21 yıl + (V)	85	24,1882	12,11895			
	Toplam	355	25,6366	12,10198			
	0-5 yıl (I)	120	15,7250	7,03647			

	6-10 yıl (II)	58	16,3103	8,36074			
Sosyal	11-15 yıl (III)	50	14,6800	5,18806	0,826		
Fayda	16-20 (IV)	42	16,1667	7,05005			
	21 yıl +(V)	85	15,1176	7,21673			
	Toplam	355	150,5803	70,07396			
	0-5 yıl (I)	120	17,0000	5,54584			
	6-10 yıl (II)	58	15,4655	4,92119			
Aşırı	11-15 yıl (III)	50	15,8800	4,77511	0,026*	I-IV	0,043
Kullanım	16-20 (IV)	42	15,1667	4,85857		I-V	0,015
	21 yıl +(V)	85	14,4471	4,52113			
	Toplam	355	15,7634	5,09628			
PİKÖ	0-5 yıl (I)	120	60,1083	22,53319			
(Toplam)	6-10 yıl (II)	58	58,3621	23,90676			
	11-15 yıl (III)	50	52,9000	14,00036	0,169		
	16-20 (IV)	42	57,5238	20,95202			
	21 yıl +(V)	85	53,7529	21,50853			
	Toplam	355	56,9803	21,42368			

*p<0,05

Tablo 12'ye göre problemlı internet kullanımı ölçeği ve alt boyutları evlilik süresi değişkenine göre incelendiğinde sadece aşırı kullanım alt boyutu ile evlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (*p=0,026<0,05). Bununla beraber problemlı internet kullanımı ölçeği toplam puanları, internetin olumsuz sonuçları alt boyutu ve sosyal fayda alt boyutunda ise evlilik süresine göre istatistiksel olarak önemli bir farklılık olmadığı görülmüştür (p>0,05).

Aşırı kullanım alt boyutunda evlilik süresi 0-5 yıl olanlar ile 16-20 yıl olanlar arasında (*p=0,043<0,05) ve evlilik süresi 0-5 yıl olanlar ile 21 yıl ve üzeri olanlar arasında (*p=0,015<0,05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Evlilik süresi 0-5 yıl olanların aşırı kullanım puanları, evlilik süresi 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri olanların aşırı kullanım puanlarından daha yüksektir.

Tablo 13: Çocuk Sahipliği ile EUÖ ve PİKÖ ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyutlar	Çocuk	N	Ortalama	Ss	p-değeri
Anlaşma	Var	287	34,3449	6,51916	0,035*
	Yok	68	35,8824	6,52099	
İlişki Tarzı	Var	287	8,6899	2,21833	0,003*
	Yok	68	9,4853	2,08400	
Evlilik Uyumu (Toplam)	Var	287	43,0348	8,03351	0,013*
	Yok	68	45,3676	7,96429	
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Var	287	24,5749	11,36522	0,001*
	Yok	68	30,1176	14,04420	

Sosyal Fayda	Var	287	15,2683	6,90858	0,050*
	Yok	68	16,8971	7,64734	
Aşırı Kullanım	Var	287	15,4146	4,99008	0,008*
	Yok	68	17,2353	5,31154	
Problemlı İnternet Kullanımı (Toplam)	Var	287	55,2578	20,44393	0,001*
	Yok	68	64,2500	23,97036	

Tablo 13'e göre Evlilik uyumu ölçeği (toplam), anlaşma ve ilişki tarzı alt boyutları puanlarında çocuk sahipliği istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır (*p<0,05). Yani çocuk sahibi olup-olmama durumu evlilik uyum puanlarının ve alt boyutlarının puanları üzerinde istatistiksel olarak önemli bir etkiye sahiptir.

Evlilik uyumu ölçeği toplam puanı ile anlaşma ve ilişki tarzı alt boyutundan alınan puanlar değerlendirildiğinde çocuk sahibi olanların puanları çocuk sahibi olmayanların puanlarından daha yüksektir.

Problemlı internet kullanımı ölçeği ve alt boyutları puanları için çocuk sahipliği istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır (*p<0,05). Bu sonuç ise çocuk sahibi olup-olmamanın problemlı internet kullanımı ölçeği ve alt boyutlarının puanları üzerinde istatistiksel olarak önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Problemlı internet kullanımı ölçeği ve alt boyutlarında çocuk sahibi olanların puanları çocuk sahibi olmayanların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 14: PİKÖ ve Alt Boyutları ile EUÖ ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular

Boyutlar	A	İT	EU(t)	İKS	SF	AK	PİK(t)
Anlaşma	1	0,599**	0,976**	-0,053	-0,124*	-0,043	-0,081
p		0,00	0,00	0,320	0,019	0,422	0,127
İlişki Tarzı	0,599**	1	0,761**	-0,094	-0,161**	0,001	-0,106*
p	0,00		0,00	0,077	0,002	0,982	0,046
EU (toplam)	0,976**	0,761**	1	-0,069	-0,145**	-0,034	-0,095
p	0,00	0,00		0,197	0,006	0,519	0,074
İnternetin Sonuçları	-0,053	-0,094	-0,069	1	0,812**	0,524**	0,958**
p	0,320	0,077	0,197		0,00	0,00	0,00
Sosyal Fayda	-0,124*	-0,161**	-0,145**	0,812**	1	0,455**	0,897**
p	0,019	0,002	0,006	0,00		0,00	0,00
Aşırı Kullanım	-0,043	0,001	-0,034	0,524**	0,455**	1	0,684**
p	0,422	0,982	0,519	0,00	0,00		0,00

PİK (toplam)	-0,081	-0,106*	-0,095	0,958**	0,897**	0,684**	1
p	0,127	0,046	0,074	0,00	0,00	0,00	

***p<0,05 **p<0,01**

Tablo 14'e göre; evlilik uyumu ve problemlı internet kullanımı ölçeklerinin toplam puanları ve alt boyutlarından alınan puanlar birbirleriyle istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler içermektedir (*p<0.05, **p<0.01). Bu bağlamda; anlaşma alt boyutu puanları ile sosyal fayda alt boyutu puanları arasındaki -0.124 değerindeki korelasyon istatistiksel açıdan önemlidir (*p=0.019<0.050). Ayrıca ilişki tarzı alt boyutu puanları ile sosyal fayda alt boyutu puanları arasındaki -0.161 değerindeki korelasyon yine istatistiksel olarak önemlidir (**p=0.002<0.001). Bununla birlikte evlilik uyumu toplam puanları ile yine sosyal fayda alt boyutu puanları arasındaki -0.145 değerindeki korelasyon burada da istatistiksel açıdan önemlidir (**p=0.002<0.001). Yani sosyal fayda alt boyutu puanı azalırken anlaşma ve ilişki tarzı alt boyutu puanları ile evlilik uyumu toplam puanları istatistiksel olarak önemli bir şekilde artmaktadır. Dahası ilişki tarzı alt boyutu puanları ile problemlı internet kullanımı toplam puanları arasındaki -0.106 değerindeki korelasyon yine istatistiksel önemlidir (**p=0.046<0.05). Burada da ilişki tarzı puanı artarken, problemlı internet kullanımı toplam puanları istatistiksel olarak önemli bir şekilde azalmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre evlilik uyumu ve problemlili internet kullanımı ile cinsiyet arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Bununla birlikte genellikle erkekler kadınlara göre daha yüksek uyum puanlarına sahiptir. Evlilik uyumuna cinsiyet değişkeninin etki ettiği ve erkeklerin kadınlardan daha yüksek uyum puanlarına sahip olduğu bulgusuna ulaşan araştırmalar bulunmakla birlikte (Kastro, 1998; Kumcağız ve Güner, 2017; Tüfekçi-Hoşgör, 2013) cinsiyetin etki etmediğini ifade eden çalışmalar da yer almaktadır (Çelik ve Tümkiye, 2012; Fışiloğlu ve Lorenzetti, 1994; Şendil ve Korkut, 2008; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002).

Mevcut çalışmanın bulguları ile paralel olarak problemlili internet kullanımı ile cinsiyet arasında ilişkinin bulunmadığını ifade eden araştırmalar mevcuttur (Balcı ve Gülnar, 2009; Ceyhan, 2010; Çetin-Gündüz, Ekşioğlu ve Tarhan, 2017; Mutlu, 2018). Buna karşın birçok araştırmada erkeklerin problemlili internet kullanımlarının kadınlardan daha yüksek olduğu yönünde bulgular da yer almaktadır (Ançel ve diğerleri, 2015; Aydın, 2017; Babacan-Gümüş ve diğerleri, 2015; Berber-Çelik ve Odacı, 2011; Büyükfiliz, 2016; Doğan, 2013; Günüş, 2009; Kabaklı-Çimen, 2018; Özer, 2013; Tarı-Cömert ve Ögel, 2009). Kitazawa ve diğerleri (2018) üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada ise kadınların problemlili internet kullanımlarını erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Mevcut araştırmada evlilik uyumuna etki eden sosyodemografik değişkenlerden biri yaşdır. 18-35 yaş arası evli kişiler daha yüksek uyum puanlarına sahipken; 36-55 yaş grubundaki evli bireyler, uyum puanı en düşük gruptur. Buradan hareketle yaş arttıkça evlilik uyumunun azaldığı söylenebilir. Yaşın artmasıyla birlikte günlük hayatta elde edilen roller ve sorumluluklar zamanla değişmekte bu durum da evlilik uyumunu olumsuz olarak etkileyebilmektedir denebilir. Kumcağız ve Güner (2017) de araştırmalarında 18-35 yaş arası evli çiftlerin en yüksek uyum puanına sahip olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Yalçın (2014), 41 yaş ve üzeri kadınların uyumlarının 21-30 yaş grubundan daha yüksek olduğunu ifade ederken yaşın evlilik

uyumu üzerinde etkili olmadığını gösteren araştırmalar da mevcuttur (Çabukça, 2002; Kastro, 1998; Tutarel-Kışlak ve Tüfekçi-Hoşgör, 2013).

Yaşın Problemlili internet kullanımı ölçeği toplam puanı ve alt boyutları üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında benzer sonuca sahip araştırmalar yer almaktadır (Çetin-Gündüz, Diba, 2017; Ekşioğlu ve Tarhan, 2017). Öte yandan Kabaklı-Çimen (2018), üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sanal ortam yalnızlık düzeylerini incelediği araştırmasında 19-25 yaş arası bireylerin internet bağımlılığının 26 ve üstü yaşında olan bireylerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Kitazawa ve diğerlerinin (2018) üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmada ise yaş ile problemlili internet kullanımı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Sosyoekonomik düzeyi düşük olanların evlilik uyum puanları düşük, orta ve yüksek olanların evlilik uyum puanları ise daha yüksektir. Buradan hareketle, bireylerin yaşam mücadelesi, gelir ile ilgili duyulan stres ve kaygının eşler arasındaki uyumu etkilediği söylenebilir. Nitekim birçok araştırmada da benzeri sonuçlar elde edilmiştir (Kumcağız ve Güner, 2017; şendil ve Korkut, 2008).

Problemlili internet kullanımı toplam puanlarıyla sosyoekonomik düzey arasında anlamlı bir ilişki olmasa da sosyal fayda alt boyutu ile sosyoekonomik düzey arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Sosyal fayda puanı gelir düzeyi arttıka istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde azalmaktadır. En yüksek sosyal fayda puanı düşük gelirli kişilerde görölürken; en düşük sosyal fayda puanı ise yüksek gelir sahiplerinde görölmektedir. Yüksek sosyoekonomik düzeye sahip bireyler interneti sosyal olarak fayda sağlama ve sosyal ihtiyaçlarını giderme amacıyla düşük ve orta sosyoekonomik düzeye sahip bireylerden daha az düzeyde kullanmaktadır. Literatüre bakıldığında internet kullanımı ile sosyoekonomik düzey arasında ilişki olmadığı bulgusu (Doğan, 2013; Mutlu, 2018) ile birlikte, yüksek sosyoekonomik düzeye sahip bireylerin daha yüksek problemlili internet kullanımına sahip oldukları bulgusu da yer almaktadır (Büyükfiliz, 2016). Gelir düzeyi arttıka bağımlılığ düzeyi de artmaktadır (Günüç, 2009).

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç evlenme şeklinin evlilik uyumu üzerinde etkisi olmadığıdır. Benzer sonuçlar çeşitli araştırmalarda yer almaktadır (Kublay ve

Oktan, 2015; Tüfekçi-Hoşgör, 2013). Buna karşın, Kumcağız ve Güner (2017) araştırma sonucunda tanışarak evlenenlerin uyum puanlarının görücü usulü ve akraba evliliklerinden daha yüksek olduğunu ifade etmektedirler. Anlaşarak evlenen çiftler genel olarak daha uyumlu bir evliliğe sahiptir (Şendil ve Korkut, 2008)

Evlenme şekli ile problemlili internet kullanımının ilişkisine bakıldığında ise yine evlenme şeklinin problemlili internet kullanımı ile anlamlı bir ilişkiye sahip olmadığı sonucu elde edilmektedir. Bireylerin internet kullanım davranışları ve alışkanlıklarının evlilik öncesinde kazanılmış olması sebebiyle problemlili internet kullanımı ile evlenme şekli arasında ilişkinin bulunmadığı söylenebilir.

Evlilik uyumu ile bireylerin eğitim düzeyleri arasındaki ilişki anlamlıdır. Eğitim düzeyi arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır. İlkokul, ortaokul, lise ve lisansüstü mezunlar daha uyumsuz olmakla birlikte lisans mezunlarının evlilik uyumları daha yüksektir. Tüfekçi-Hoşgör (2013), üniversite ve lisansüstü mezunlarının evlilik uyumlarının ilköğretim mezunu olanlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Eğitimle birlikte bireyler daha bilgili ve bilinçli hale gelebilir ve bu durum evlilik uyumlarının daha yüksek olmasını açıklayabilir.

Problemlili internet kullanımı ölçeği toplam puanları ile tüm alt boyutlarının, bireylerin eğitim düzeyi ile ilişkili olduğu bulunmuştur. İnternetin olumsuz sonuçları alt boyutunda en yüksek puan lise mezunlarında iken en düşük puanlar ilkökul mezunlarında görülmektedir. İnternetin aşırı kullanımı alt boyutunda en yüksek puan ortaokul mezunlarında iken en düşük puanlar ilkökul mezunlarındadır. Problemlili internet kullanımı ölçeği toplam puanlarına bakıldığında ise en yüksek puana sahip grup lisansüstü mezunları, en düşük puana sahip olanlar ise ilkökul mezunlarıdır. Genel olarak bakıldığında hem toplam puan hem de alt boyutlarda en düşük puana sahip grup ilkökul mezunlarıdır. İlkokul mezunlarının diğer tüm gruplardan daha sağlıklı internet kullanımına sahip olduğu söylenebilir. Lisansüstü mezunları ise en yüksek problemlili internet kullanımına sahip gruptur. Fakat bu sonuçlar literatürdeki diğer çalışmaları desteklememektedir. Diba (2017), evli çiftlerin sosyal fobi ve internet bağımlılıklarını incelediği çalışmada eğitim seviyesi arttıkça problemlili internet kullanımının azaldığını sonucunu elde etmiştir.

Araştırma bulgularına göre 0-20 yıl arasında evli bireylerde evlilik süresi arttıkça evlilik uyum puanları düşmektedir. Evlilik süresi 20 yılın üzerine çıktığında ise evlilik uyum puanları yükselmektedir. Çiftlerin birlikte vakit geçirdikleri süre arttıkça daha uyumlu hale geldikleri söylenebilir. Evlilik süresi 6-10 yıl arasında olanlar evlilik uyumunda uyumluluk düzeyini yakalamalarına rağmen, diğer düzeylerin hiçbiri evlilikte uyumluluk puanını yakalamamışlardır. Genel olarak 6-10 yıl arasında evli olan çiftlerin en uyumlu çiftler olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Kublay ve Oktan (2015), evlilik uyumunu değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelediği araştırmasında evlilik süresinin arttıkça uyum puanlarının yükseldiğini, 6-15 yıl arasında bulunan evli çiftlerin ise en yüksek uyuma sahip olduğu sonucunu dile getirmektedir. Kumcağız ve Güner (2017) ise çalışmalarında 0-5 yıl arasında evli olan bireylerin uyum puanlarının diğer gruplardan daha yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Evlilik süresi arttıkça eşlerin birbirine sevgi gösterme davranışlarında azalma olduğu (Şendil ve Korkut, 2008) ifade edilmekle birlikte çiftlerde uyumun evlilik süresi ile ilişkisi olmadığı da bazı araştırma bulguları arasındadır (Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002).

Evlilik süresi ile problemler internet kullanımı arasındaki ilişki incelendiğinde ise evlilik süresi arttıkça problemler internet kullanımı ölçeği toplam puanı ve interneti aşırı kullanım puanlarının istatistiksel olarak önemli bir şekilde azaldığı sonucu elde edilmiştir. Bu doğrultuda bireylerin evlilik süresinin artmasıyla birlikte çocuk sahibi olma oranlarında da artışın görülebileceği, karı-koca rolleri dışında anne babalık rollerinin ve çeşitli sorumlulukların da eklenmesiyle birlikte internette geçirilen sürenin azalmış olabileceği söylenebilir.

Bu çalışmada, çocuk sahibi olmayan çiftlerin evlilik uyum puanları çocuk sahibi olan çiftlerden daha yüksek bulunmuştur. Çocuk sahibi olmayan çiftlerin birbirlerine ayırabilecekleri zamanın fazla olması, çocuk sahibi olan çiftlerin ise birbirleriyle kaliteli zaman geçirmeye daha az fırsat bulması, çocuk yetiştirme konusunda sahip olunan farklı düşünceler ve benzeri konularda yaşanan stres ve çiftlerin birbirlerini yıpratma oranları çocuk sahibi olmayan bireylere göre daha fazla olabilmekte ve bu durum evlilik uyumunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu sonucu destekleyen çalışmalar olmakla birlikte (Kumcağız ve Güner, 2017; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002) çocuk sahibi olmayan katılımcıların evlilik uyumlarının tek çocuk sahibi

katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek (Tüfekçi-Hoşgör, 2013) olduğu sonucu ile çocuk sahipliğinin etkili olmadığı (Fıfıloğlu ve Lorenzetti, 1994) ulaşılan araştırmalar da mevcuttur.

Bununla beraber çocuk sahibi olmayanların Problemlili İnternet Kullanımı Ölçeği toplam puanı, sosyal fayda puanı ve aşırı kullanım puanları çocuk sahibi olanlardan daha yüksektir. Çocuk sahibi olmayan bireylerin boş zaman aktivitesi olarak interneti kullanma oranlarının çocuk sahibi olan bireylere göre daha fazla olabileceği düşünülebilir.

Evlilik uyumu ölçeği toplam puanı ve tüm alt boyutlarının puanları problemlili internet kullanımı ölçeğinin alt boyutu olan sosyal fayda alt boyutu puanları ile istatistiksel olarak anlamlı ve ters yönde bir ilişkiye sahiptir. Yani; evlilik uyumu, anlaşma ve ilişki tarzı boyutlarına ait puanlar artarken sosyal fayda alt boyutuna ait puanlar düşmektedir. Buradan hareketle evlilik uyumuna sahip bireylerin sosyal amaçlar için interneti kullanma gereği duymadıkları söylenebilir. Uyumlu çiftlerin birbirleriyle eğlenceli şekilde vakit geçirme, ortak ilgi alanlarına sahip olma ve kaliteli bir şekilde birbirlerine zaman ayırdıkları düşünüldüğünde araştırma sonuçlarıyla paralel olarak sosyal açıdan bir eksiklik hissetmedikleri ve bu amaç için internet kullanımlarının düşük olduğu ifade edilebilir.

Problemlili internet kullanımı ölçeği toplam puanı ise sadece evlilik uyumunda ilişki tarzı alt boyutu puanları ile istatistiksel olarak anlamlı ve ters yönde bir ilişkiye sahiptir. Yani; ilişki tarzı puanı yükselirken problemlili internet kullanımı ölçeği toplam puanı ise düşmektedir. Evlilik uyumu ölçeği ilişki tarzı alt boyut, çiftlerin problem çözme becerileri, birlikte zaman geçirme evlilikten duyulan memnuniyet ve güven gibi konuları içermektedir. Bu konularda birbiri ile uyumu yakalamış olan çiftler internet kullanımını daha sağlıklı şekilde gerçekleştirirken uyumu yakalayamamış olanlar ise eşleriyle bir arada olmaktan duydukları memnuniyetsizlik, güvensizlik ve ortak zaman geçirememeye gibi problemlerden dolayı internet aracılığıyla kendilerini tatmin yolunu seçebilecekleri yorumu getirilebilir.

5.2 Öneriler

Araştırma sonuçlarına bakıldığında 36-55 yaş grubu ve sosyoekonomik düzeyi düşük bireylerin diğer gruplardan daha düşük düzeyde evlilik uyum puanına sahip olduğu

görülmektedir. Yaş arttıkça ve gelir düzeyi düştükçe evlilik uyumu da azalmaktadır. Bu grupta yer alan bireylerin evlilik uyumuna etki eden nedenlerin araştırılması bu konuda yapılacak olan çalışmalara ve geliştirilebilecek programlarda yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Eğitim düzeyi arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır. İlkokul, ortaokul, lise ve lisansüstü mezunlar daha uyumsuz olmakla birlikte lisans mezunlarının evlilik uyumları daha yüksektir. Evlilik uyumu ile ilgili yapılan çalışmaların ilkökul ortaokul ve lise mezunu bireylere yönelik olarak geliştirilmesi bu gruplarda evlilik uyumuna etki eden sebeplerin araştırılması literatüre katkı sağlayacaktır. Ayrıca lisansüstü mezunlarında evlilik uyum puanlarının artması beklenirken düşüşe geçmesi de araştırılmaya ihtiyaç duyulan konulardan biridir.

Araştırma bulgularına göre 0-20 yıl arasında evli bireylerde evlilik süresi arttıkça evlilik uyum puanları düşmektedir. Evlilik süresi 20 yılın üzerine çıktığında ise evlilik uyum puanları yükselmektedir. Evlilik süresi 6-10 yıl arasında olanlar evlilik uyumunda uyumluluk düzeyini yakalamalarına rağmen, diğer düzeylerin hiçbiri evlilikte uyumluluk puanını yakalamamışlardır. Bu durumda 6-10 yıl arasında evli bireylerin evlilikte uyumu nasıl yakaladıklarıyla ilgili yapılan araştırmalarla birlikte evlilik süresiyle evlilik uyum değişkenlerinin ilişkilerinin de çeşitli değişkenler açısından incelenmesi de evlilikte uyuma etki eden sebeplerin tespit edilmesinde etkili olacaktır.

Gelir düzeyi yükseldikçe sosyal fayda amaçlı problemlerli internet kullanım oranı azalmaktadır. Genel kullanım ile diğer alt boyutlarla ilişki olmamasına rağmen sosyal fayda ile sosyoekonomik düzeyin ilişkili bulunması manidardır. Düşük ve orta gelir düzeyine sahip bireylerde sosyal amaçla internet kullanma sebepleri araştırılabilir.

Bununla beraber çocuk sahibi olmayanların problemlerli internet kullanımı ölçeği toplam puanı, sosyal fayda puanı ve aşırı kullanım puanları çocuk sahibi olanlardan daha yüksektir. Buradan hareketle evli bireylerde internet kullanımıyla ilgili planlanacak çalışmaların çocuk sahibi olmayan çiftler ile gerçekleştirilmesi faydalı olacaktır.

Evlilik uyumu ve alt boyutlarına ait puanlar artarken problemleri internet kullanımının sosyal fayda alt boyutuna ait puanlar düşmektedir. Yapılan araştırmalar sosyal amaçla interneti kullanan bireylerde bağımlılık risklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Evlilik uyumunu yakalayan bireylerde ise sosyal amaçla internet kullanım oranının azaldığı görülmektedir. Dolayısıyla çiftlerde uyumun artırılmasına yönelik çalışmaların hız kazanması, problemleri internet kullanımı ve bağımlılığın azalmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbal, A. ve Balık, H. H. (2006). TCP/IP'nin dünü, bugünü, yarını. Erişim adresi: <https://ab.org.tr/ab06/bildiri/78.pdf>
- Amerikan Psikiyatri Birliği, (2014). *Dsm-5 tanı ölçütleri başvuru el kitabı* (E. Köroğlu, Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Ançel, G., Açıkgöz, İ. ve Yavaş-Ayhan, A. G. (2015). Problemlerli internet kullanımı ile duygusal zekâ ve bazı sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(4), 255-263.
- Anlı, İ. (2016). Psikiyatri ve antipsikiyatri açısından internet bağımlılığı [M. B. Mnajikian tarafından yazılan *Threat talk: The comparative politics of internet addiction* başlıklı kitabın değerlendirmesi]. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3, 283-285.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 55-67.
- Asam, A. E., Samara, M. ve Terry, P. (2019). Problematic internet use and mental health among British children and adolescents. *Addictive Behaviors*, 90, 428-436.
- Aycanoğlu, C. ve Ünsal, G. (2017). Bağlanma tarzları ve internet bağımlılığının evlilik uyumuna etkisi. *Jaren Hemşirelik Akademik Araştırma Dergisi*, 3(3), 163-168.
- Aydın, M. (2017). *Üniversite öğrencilerinin problemlerli internet kullanımları ile akılcı olmayan inançları ve yetersizlik duygusu arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Babacan-Gümüş, A., Şıpkın, S., Tuna, A. ve Keskin, G. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlerli internet kullanımı, şiddet eğilimi ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(6), 460-467.
- Babayan, S., Saeed, B. B. ve Aminpour, M. (2018). A study on body image, sexual satisfaction and marital adjustment in middle-aged married woman. *Journal of Adult Development*, 25, 279-285.
- Balcı, Ş. ve Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. Erişim adresi: <http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/12520>
- Baştürk, R. (2010). *Bütün yönleriyle SPSS örnekli nonparametrik istatistiksel yöntemler*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Baykul, Y. ve Güzeller, C. O. (2016). *Sosyal bilimler için istatistik SPSS uygulamalı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bayraktutan, F. (2005). *Aile içi ilişkiler açısından internet kullanımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Berber-Çelik, Ç. ve Odacı, H. (2012). Kendilik algısı ve benlik saygısının problemlili internet kullanımı üzerindeki yordayıcı rolü. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 433-441.
- Bozkurt, H., Şahin, S. ve Zoroğlu, S. (2016). İnternet bağımlılığı: Güncel bir gözden geçirme. *Journal of Contemporary Medicine*, 6(3), 235-247.
- Büyükfiliz, B. (2016). *18-25 yaş arası genç yetişkinlerde problemlili internet kullanımı ve iletişim becerileri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Candemir-Karaburç, G. (2017). *Evli bireylerin problemlili internet kullanımı, evlilik uyumu, eş tükenmişliği ve temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior*, 18, 553-575.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: "internet bağımlılığı". *M Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 83-98.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109-116.
- Ceyhan, E. (2010). Problemlili internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1323-1355.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A.A. ve Gürcan, A. (2007). Problemlili internet kullanım ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 387-416.
- Chan, Z., Tanaka, M., Uji, M., Hiramura, H. ve Shikai, N. (2007). The role of personalities in the marital adjustment of Japanese couples. *Social Behavior and Personality*, 35(4), 561-572.
- Cihan-Güngör, H. ve İlhan, T. (2008). Evlilik uyumu ve mizah tarzları arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(13), 97-106.
- Çakır, H. (2007). Geleneksel gazetecilik karşısında internet gazeteciliği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(22), 123-149.
- Çakır, S. (2008). *Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana-babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, E. (2015). Evlilik uyumu. Akın, A. ve Çelik, E. (Ed.), *Psikolojide güncel kavramlar-ıı-aile-evlilik içinde* (s. 1-18). Ankara: Nobel Yayın.
- Çelik, M. ve Tümkaya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1). 223-238.

- Çetin-Gündüz, H., Ekşioğlu, S. ve Tarhan, S. (2017). Problematic internet usage: Personality traits, gender, age and effect of dispositional hope level. *Eurasian Journal of Educational Research*, 70, 57-82.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive behavioural model of pathological internet use. *Computers in Human Behaviour*, 17(2), 187-195.
- Dean, D. G. ve Spanier, G. B. (1974). Commitment- an overlook variable in marital adjusment. *Sociological Focus*, 7(2), 113-118.
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Diba, P. (2017). *Evli çiftlerin sosyal fobi ve internet bağımlılık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- DiClemente, C. C. (2016). *Bağımlılık ve değişim*. (M. Şahin, Çev.). Ankara: Nobel Yayın
- Dikmen, M. ve Tuncer, M. (2018). İnternet bağımlılığının aile ilişkilerine etkisi. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 5(1), 34-52.
- Dinç, M. (2010). *İnternet bağımlılığı*. İstanbul: Ferfir Yayıncılık.
- Doğan, A. (2013). *İnternet bağımlılığı yaygınlığı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Durak-Batıgün, A. ve Kılıç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler bazı sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*. 26(67), 1-10.
- Ekşi, F. ve Ümmet, D. (2013). Bir kişilerarası iletişim problemi olarak internet bağımlılığı ve siber zorbalık: psikolojik danışma açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 91-115.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama*. Ankara: Nobel Yayın
- Fırat, M., Demir, E., Gökalp, M., Başar, S. ve Tikit, S. (2016). Erkeklerin internet bağımlılıkları ve genel sağlık durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 6, 1-20.
- Fışıoğlu, H. ve Lorenzetti, A. F. (1994). The relation of family cohesion to marital adjustment. *Contemporary Family Therapy*, 16(6), 539-552.
- Gönül, A. S. (2002). Patolojik internet kullanımı (internet bağımlılığı/kötüye kullanımı). *Yeni Symposium*, 40(3), 105-110.
- Griffiths, M. (1995). Technological addictions. *Clinical Psychology Forum*, 76, 14-19.
- Griffiths, M. (1996). Behavioural addiction: An issue for everybody. *Journal of Workplace Learning*, 8(3), 19-25.

- Griffiths, M. (1999). İnternet bağımlılığı: Gerçek mi, kurgu mu? (K. Alat, Çev.). *Türk Psikoloji Bülteni*, 5(1), 46-52.
- Günlü, A. (2016). *Ergenlerde internet ve problemlili internet kullanım davranışının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Gürsoy, F. Ç. (2004). *Kayı ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kabaklı-Çimen, L. (2018). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sanal ortam yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68), 1431-1452.
- Kamal, N. N. ve Kamal, N. N. (2018). Determinants of problematic internet use and its association with disordered eating attitudes among minia university students. *International Journal of Preventive Medicine*, 9(35), 1-6.
- Karaca, M. (2007). Aileyi tehdit eden yeni bir tehlike: sanal ilişkiler. *E-Journal of New World Science Academy*, 2(3), 131-143.,
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Kırık, A. M. (2014). Aile ve çocuk ilişkisinde internetin yeri: nitel bir araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 337-347.
- Kastro, R. M. (1998). *Evlilik içi uyum ve depresyon: Evlilik ilişkisinin niteliği ve eşlerde semptom oluşumu hakkında bir çalışma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kitazawa, M., Yoshimura, M., Murata, M., Sato-Fujimoto, Y., Hitokoto, H., Mimura, M., Tsubota, K. ve Kishimoto, T. (2018). Associations between problematic internet use and psychiatric symptoms among university students in Japan. *Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 72, 531-539.
- Kublay D. ve Oktan V. (2015). Evlilik uyumu: değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 25-35.
- Kumcağız, H. ve Güner, Z. (2017). Hemşirelerin iş doyumlarının yordayıcısı olarak sosyal destek, evlilik uyumu ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 225-249.
- Laconi, S., Vigouroux, M., Lafuente, C. ve Chabrol, H. (2017). Problematic internet use, psychopathology, personality, defense and coping. *Computers in Human Behavior*, 73, 47-54.
- Locke, H. J. ve Williamson, R. C. (1958). Marital adjustment: A factor analysis study. *American Sociological Review*, 23(5), 562-569.
- Mavnacıoğlu, K. (2009, Ekim). İnternette kullanıcıların oluşturduğu ve dağıttığı içeriklerin etik açıdan incelenmesi: Sosyal medya örnekleri. M. Yağbasan

- (Ed.), *Medya ve Etik Sempozyumu Bildiri Kitabı* (s. 63-72) içinde. Elazığ: Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi.
- Mesch, G. S. (2003). The family and the internet: The Israeli case. *Social Science Quarterly*, 84(4), 1038-1050.
- Mestçi, A. (2007). *Türkiye internet raporu 2005*. Erişim adresi: <https://ab.org.tr/ab08/bildiri/17.pdf>
- Mutlu, M. (2018). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığını yordayan psikososyal değişkenler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Odabaşıoğlu, G., Öztürk, Ö., Genç, Y. ve Pektaş, Ö. (2007). On olguluk bir seri ile internet bağımlılığı klinik görünümleri. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 46-51.
- Ögel, K. (2012). *İnternet bağımlılığı, internetin psikolojisini anlamak ve bağımlılıkla başa çıkmak*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Özer, Ş. (2013). *Problemlili internet kullanımının benlik saygısı ve öznel iyi oluş ile açıklanabilirliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Özgüven, İ. E. (2017). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: Nobel Yayın
- Özügürlü, K. (2013). *Evlilik raporu*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
- Parlak, A. ve Balık, H. H. (2005). İnternet ve Türkiye’de internetin gelişimi. Erişim adresi: www.hasanbalik.com/projeler/bitirme/39.pdf
- Polat, D. (2006). *Evli Bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Rani, R., Singh, L. N. ve Jaiswal, A. K. (2017). Relation between emotional maturity and marital adjustment among couples. *Indian Journal of Health and Well-being*, 8(9), 1020-1023.
- Sakarya, E. (2018). *Evli bireylerin evlilik uyum, yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılıkları arasındaki yordayıcı ilişkiler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sardoğan, M. E ve Karahan, T. F. (2005). Evli bireylere yönelik bir insan ilişkileri beceri eğitimi programının evli bireylerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 33(2), 89-102.
- Soylu, Y. ve Kağnıcı, D. Y. (2015). Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma çözme stillerine göre yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 44-54.
- Shapira, N. A., Goldsmith, T. D., Keck, P. E., Khosla, U. M. ve McElroy, S. L. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic internet use. *Journal of Affective Disorders*, 57(1-3), 267-272.
- Spanier, G. B. (1972). Romanticism and marital adjustment. *Journal of Marriage and the Family*, 34(3), 481-487.

- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: new scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15-28.
- Şafak-Öztürk, C. ve Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Literatür ve Sempozyum*, 1(3), 16-24.
- Şendil, G ve Korkut, Y. (2008). Evli çiftlerde çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları/Studies on Psychology*, 28, 15-34.
- Tarı-Cömert, I. ve Ögel, K. (2009). İstanbul örnekleminde internet ve bilgisayar bağımlılığının yaygınlığı ve farklı etkenlerle ilişkisi. *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences*, 6(1), 9-16.
- Taşçı, E., Bolsoy, N., Kavlak, O. ve Yücesoy, F. (2008). İnfertil kadınlarda evlilik uyumu. *Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi*, 5(2), 105-110.
- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: evlilik yaşamı ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilik uyum ölçeğinin (EUÖ) Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 7(1), 50-57.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çabukça, Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3(9), 61-68.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Göztepe, I. (2012). Duygu dışavurumu, empati, depresyon ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler. *Ankyra: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 27-46.
- Tüfekçi-Hoşgör, E. (2013). *Evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumunun incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2018). Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı (Türkiye, Kır, Kent). Erişim adresi: http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028
- Varol, A. ve Alkan, T. (1998). İnternete genel bakış. *Uzaktan Eğitim* (1998, Kış), 10-16.
- Yalçın, C. (2003). Sosyolojik bir bakış açısıyla internet. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), 77-89.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 250-261.
- Yıldırım, N. (2004). Türkiye’de boşanma ve sebepleri. *Bilig*, (28), 59-81.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum*, 1(4), 49-58.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *Cyber Psychology and Behaviour*, 1(3), 237-244.
- Young, K.S. (2001). Internet addiction-lawyers getting caught in the net. *GPSolo*, 18(5), 40-43.

EKLER

EK 1:

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
02.11.2018	9	2018 / 280

KARAR NO: 2018 - 280
Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fatma Kübra KÖSE'nin Dr. Öğr. Üyesi Yaşar BARUT danışmanlığında "Evli Bireylerde Problemlü İnternet Kullanımının Evlilik Uyumuna Etkisi" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışması okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Fatma Kübra KÖSE'nin Dr. Öğr. Üyesi Yaşar BARUT danışmanlığında "Evli Bireylerde Problemlü İnternet Kullanımının Evlilik Uyumuna Etkisi" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oybirliği ile karar verildi.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcı,

Aşağıdaki soru ve formlar, ilimizde evli bireylerde yapılacak olan problemlili internet kullanımının bazı değişkenler açısından incelenmesi çalışmasını yapmak üzere hazırlanmıştır. Araştırmadan geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edebilmek için vereceğiniz cevapların gerçek duygu ve düşüncelerinizi yansıtması son derece önemlidir. Her bir soruyu dikkatle okuyup sizi en iyi ifade eden seçeneği işaretleyiniz. Vereceğiniz cevaplar bu araştırma haricinde kullanılmayacaktır. Formda istenen genel bilgiler dışında size ait herhangi bir kişisel bilgi istenmemektedir. Formları içtenlikle doldurarak, çalışmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

Psk. Dan. Fatma Kübra KÖSE

(Yüksek Lisans Öğrencisi)

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

1.Cinsiyetiniz:

K E

2.Yaş aralığınız:

18-25 26-35 36-45 46-55

3. Evlilik süreniz:

0-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl 16-20 yıl 21yıl ve üzeri

4. Çocuğunuz:

Var Yok

5. Sosyo-ekonomik düzeyiniz:

Düşük Orta Yüksek

6. Eğitim durumunuz:

İlkokul Ortaokul Lise Üniversite

7. Evlenme biçiminiz:

Görücü Usulü Tanışarak evlilik

PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI ÖLÇEĞİ

Her bir ifadeyi okuyunuz ve daha sonra her bir ifadenin karşısındaki “**Tamamen Uygun**”, “**Oldukça Uygun**”, “**Biraz Uygun**” “**Nadiren Uygun**”, ve “**Hiç Uygun Değil**” seçeneklerinden kendi durumunuza uygun olan bir seçeneği belirleyiniz. Bu seçeneği belirledikten sonra o seçeneğe ait parantezin içerisine çarpı (X) işareti koyunuz.

Lütfen, hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Yanıtlarken kendi internet kullanım davranışlarınızı olduğu gibi yansıtmanız, sonuçların daha sağlıklı değerlendirilmesine katkıda bulunacaktır. Yanıtlarınız ile bu bilimsel araştırmaya katıldığınız için teşekkürler.

	Tamamen Uygun	Oldukça Uygun	Biraz Uygun	Nadiren Uygun	Hiç Uygun Değil
1. İnternet bağlantımı kesmeye her karar verdiğimde kendi kendime “birkaç dakika daha” diyorum	()	()	()	()	()
2. İnternette geçirdiğim zaman çoğunlukla uyku süremi azaltıyor	()	()	()	()	()
3. İnternet ortamında elde ettiğim saygıyı günlük yaşamımda bulamıyorum	()	()	()	()	()
4. İnternette, diğer ortamlara göre daha kolay ilişki kuruyorum	()	()	()	()	()
5. İnternette ismimi gizlemek beni daha özgür kılıyor	()	()	()	()	()
6. Çok istememe rağmen interneti uzun süre kullanmaktan bir türlü vazgeçemiyorum	()	()	()	()	()
7. İnternete gerekmedikçe girmekten kaçınıyorum	()	()	()	()	()
8. Yalnızlığımı internetle paylaşıyorum	()	()	()	()	()
9. Tekrar internete girene kadar kendimi huysuz, karamsar, rahatsız ve huzursuz hissediyorum	()	()	()	()	()
10. Problemlerimden bunaldığımda sığındığım en iyi yer internettir	()	()	()	()	()
11. Birisi internette ne yaptığımı sorduğunda savunmacı ve gizleyici oluyorum	()	()	()	()	()
12. Planladığımın dışında fazladan bir dakika bile interneti kullanmıyorum	()	()	()	()	()
13. İnternette bağlantı kurduğum insanlara kendimi daha iyi anlatıyorum	()	()	()	()	()

14. İnternete giremediğim zaman, internette olmayı düşünmekten kendimi alıkoyamıyorum	()	()	()	()	()
15. İnternette, kontrol benden çıkıyor	()	()	()	()	()
16. İnternet yüzünden yemek yemeyi unuttuğum zamanlar oluyor	()	()	()	()	()
17. İnternette daha fazla vakit geçirmek için günlük işlerimi ihmal ediyorum	()	()	()	()	()
18. Sosyal aktiviteler için para harcamaktansa internete erişmek için harcamayı tercih ediyorum	()	()	()	()	()
19. Sürekli ziyaret ettiğim internet sitelerine bir gün dahi girememeye tahammül edemiyorum	()	()	()	()	()
20. İnternet kullandığım süre boyunca her şeyi unutuyorum	()	()	()	()	()
21. Yapmam gereken işler çoğaldıkça, internet kullanma isteğim de o ölçüde artıyor	()	()	()	()	()
22. İnternet, yapmam gerekenleri ertelemek için vazgeçilmez bir araçtır	()	()	()	()	()
23. İnternet kullanımım, benim için önemli kişilerle olan ilişkilerimde problem yaşamama neden oluyor	()	()	()	()	()
24. İnternet kullanırken başkalarının beni meşgul etmesine öfkeleniyorum	()	()	()	()	()
25. İnterneti kullanmasam bile sürekli aklımda	()	()	()	()	()
26. İnternette kendimi çok özgür hissediyorum	()	()	()	()	()
27. İnternette çok fazla zaman geçirdiğim için başarımlarım düşüyor	()	()	()	()	()
28. İnternet kullanmayı bırakamadığım için randevularıma veya derslerime geç kalıyorum	()	()	()	()	()
29. Sabahları uyandığımda bir an önce internete bağlanmak istiyorum	()	()	()	()	()
30. İnternet kullanırken zamanın nasıl geçtiğini hiç anlayamıyorum	()	()	()	()	()
31. İnternet beni kendisine esir ediyor	()	()	()	()	()
32. İnternet ortamında genellikle kendimi huzurlu hissediyorum	()	()	()	()	()

33. İnternet yoluyla iletişim kurmayı, yüz yüze
iletişim kurmaya tercih ediyorum

() () () () ()

EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ

1. Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

*	*	*	*	*	*	*
Çok Mutsuz			Mutlu			Çok Mutlu

*Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki **anlaşma ya da anlaşmazlık** derecesini yaklaşık olarak (X) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.*

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
2. Aile bütçesini idare etme	()	()	()	()	()	()
3. Boş zaman etkinlikleri	()	()	()	()	()	()
4. Duyguların ifadesi	()	()	()	()	()	()
5. Arkadaşlar	()	()	()	()	()	()
6. Cinsel ilişkiler	()	()	()	()	()	()
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya uygun davranış)	()	()	()	()	()	()
8. Yaşam felsefesi	()	()	()	()	()	()

9. Eşin akrabalarıyla anlaşma () () () () () ()

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

- () Erkeğin susması ile
() Kadının susması ile
() Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- () Hepsini
() Bazılarını
() Çok azını
() Hiç birini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
() Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini yapmayı tercih eder?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
() Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- () Sık sık
() Arada sırada
() Çok seyrek
() Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz;

- () Aynı kişiyle evlenirdiniz
() Farklı bir kişiyle evlenirdiniz
() Hiç evlenmediniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

- Hemen hemen hiçbir zaman
- Nadiren
- Çoğu konularda
- Her konuda

